

EDUFACT RAPPORT 6

Bestemmingsplan archeologische en
aardkundige waarden

N.J.G. de Visser

08 juni 2017

Bestemmingsplan archeologische en aardkundige waarden

Administratieve Gegevens

Onderzoeksvorm	Bestemmingsplan		
Projectnaam	Bestemmingsplan Archeologische & Aardkundige Waarden		
Locatie			
Provincie	Zeeland		
Gemeente	Hulst		
Projectnaam	Bestemmingsplan Archeologische & Aardkundige Waarden		
Opdrachtgever			
Naam	Gemeente Hulst		
Contactpersoon	Dhr. G.J.J. de Vaan		
Adres	Postbus 49, 4560 AA Hulst		
Contactgegevens	T	0114 389256	
	E	gva@gemeentehulst.nl	
Bevoegde Overheid			
Naam	Gemeente Hulst		
Contactpersoon	Dhr. G.J.J. de Vaan		
Adres	Postbus 49, 4560 AA Hulst		
Contactgegevens	T	0114 389256	
	E	Gva@gemeentehulst.nl	
Uitvoerder			
Naam	Edufact! Advies in Erfgoed.		
Contactpersoon	Mevr. drs. N.J.G. de Visser		
Adres	Postbus 331, 4330 AH Middelburg		
Contactgegevens	T	06 23284662	
	E	nathaliedevisser@edufact.nl	
Onderzoeksgegevens			
Uitvoeringsperiode	Augustus – december 2016		

Inhoudsopgave

Toelichting		5
Hoofdstuk 1	Inleiding	7
Hoofdstuk 2	Herziene Archeologiebeleid 2016	9
2.1	Inventarisatie	9
2.2	Herziene archeologiebeleid 2016	10
Hoofdstuk 3	Format onderzoeksmethodiek Archeologie	23
Hoofdstuk 4	Aardkundebeleid 2016	27
4.1	Inleiding	27
4.2	Nieuw aardkundebeleid 2016	27
Hoofdstuk 5	Juridische regeling	33
5.1	Algemeen	33
5.2	Vrijstellingenkaart	33
5.3	Normaal agrarisch gebruik	33
Hoofdstuk 6	Uitvoerbaarheid	35
6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	35
6.2	Financiële uitvoerbaarheid	35
6.3	Grondexploitatie	35
Bijlagen bij de toelichting		37
Bijlage 1	Tijdstabel	39
Bijlage 2	Archeologische beleidskaart gemeente Hulst	41
Bijlage 3	Archeologische beleidskaart kern Hulst	43
Bijlage 4	Scheepswrakken	45
Bijlage 5	Beleidskaart aardkundige waarden	47
Bijlage 6	Lijst van wettelijk beschermde archeologische monumenten in de gemeente Hulst	49
Bijlage 7	Bronnen	51
Bijlage 8	Verklarende woordenlijst	53

Regels		55
Hoofdstuk 1	Inleidende regels	57
Artikel 1	Begrippen	57
Artikel 2	Toepassingsregels	59
Hoofdstuk 2	Bestemmingsregels	63
Artikel 3	Waarde - Aardkunde 1	63
Artikel 4	Waarde - Archeologie 1	66
Artikel 5	Waarde - Archeologie 2	70
Artikel 6	Waarde - Archeologie 3	73
Hoofdstuk 3	Algemene regels	76
Artikel 7	Wijzigingbevoegdheid vrijstellingenkaart	76
Artikel 8	Anti-dubbeltelregel	77
Hoofdstuk 4	Overgangs- en slotregels	78
Artikel 9	Overgangsrecht	78
Artikel 10	Slotregel	79
Bijlagen bij de regels		80
Bijlage 1	Vrijstellingenkaart	82

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

In opdracht van de Gemeente Hulst heeft Edufact - Advies in Erfgoed in december 2016 in het kader van het tot stand komen van een paraplubestemmingsplan Hulst Archeologische en Aardkundige waarden het archeologiebeleid herzien.

In dit bestemmingsplan is het herziene beleid voor archeologie en het nieuwe beleid voor aardkunde 2016 volledig opgenomen.

In volgende hoofdstukken zijn delen uit het herziene archeologiebeleid en aardkundebeleid 2016 overgenomen die betrekking hebben op voorliggend bestemmingsplan.

De gemeente heeft een wettelijke taak zorg te dragen voor het bodemarchief. Bij de totstandkoming van het bestemmingplan Buitengebied in 2012, was het toenmalig archeologiebeleid opgenomen in het voorontwerp. De Raad heeft het voorstel om archeologie op te nemen in het bestemmingsplan ter zijde gelegd, waardoor de gemeente niet aan haar taak kon voldoen.

Met het goedkeuren van dit bestemmingsplan worden in één klap alle huidige bestemmingsplannen voorzien van het vastgestelde beleid. Ook biedt dit het kader voor toekomstige bestemmingsplannen in de gemeente Hulst.

Afbeelding 1 Sfeerbeeld Hulst Vestingdagen (Bron: gemeente Hulst)

Hoofdstuk 2 Herziene Archeologiebeleid 2016

2.1 Inventarisatie

De eerste stap om te komen tot een aangepast gemeentelijk archeologiebeleid is een inventarisatie en evaluatie van de reeds bestaande beleidsstukken. De gemeente Hulst heeft in het recent verleden veel aandacht besteed aan archeologie in haar ruimtelijke ordeningsproces. Hiertoe heeft zij verschillende archeologische verwachtingskaarten, beleidsadvieskaarten op laten stellen en beleid vastgesteld. Momenteel beschikt de gemeente Hulst over een archeologiebeleid uit 2011, aangevuld met een Handleiding Gemeentelijke toets archeologiebeleid uit 2013. Het beleid uit 2011 is echter niet opgenomen in het bestemmingsplan buitengebied en niet vertaald in andere bestemmingsplannen. Hieronder een opsomming met korte toelichting van de aanwezige beleidsdocumenten in de gemeente Hulst. De voorhanden liggende stukken bieden voldoende informatie om tot een gedegen herziening van het gemeentelijk archeologiebeleid 2016 te komen. Daartoe is dit rapport een voorstel hierin (zie paragraaf 2.2).

- Demey, D., Goossens, T.A, Kocken, M.H.J.M. en Meijlink, B.H.F. M, 2006. De archeologische basis-, verwachtings- en beleidsadvieskaart van de binnenstad van Hulst en de dorpskernen van Clinge en Nieuw-Namen (ADC Heritage rapport H 003).
De gemeente heeft voor de kernen Hulst, Clinge en Nieuw-Namen een archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart laten opstellen. Het rapport bevat per kern een beschrijving van alle tot dan toe bekende archeologische waarden. Deze zijn vervat in een aantal kaartbijlagen waarin alle archeologische en cartografische gegevens zijn opgenomen. Deze kaart is vertaald in een archeologisch verwachtingsmodel (kaart en beschrijving) per kern dat als basis dient voor de Beleidskaart. De beleidskaarten werden in deze evaluatie herzien op basis van recente onderzoeken en voortschrijdend inzicht. De kernen zijn nu aangepast en opgenomen in de nieuwe Archeologische Beleidskaart van de gemeente Hulst 2016.
- Alkemade, M., R.M. van Heeringen & W.A.M. Hessing, 2011. Archeologiebeleid gemeente Hulst. Deel A: Beleidsnota archeologie (Vestigia-rapport V704-A). Brugman, A., R.M. van Heeringen & R. Schrijvers, 2011. Archeologiebeleid gemeente Hulst Deel B: Toelichting beleidskaart (Vestigia-rapport V704B).
De provincie Zeeland heeft in de periode 2006-2011 een subsidieregeling in gang gezet voor Zeeuwse gemeenten die een eigen archeologiebeleid willen opstellen. De 9 gemeenten die op dat moment nog geen eigen beleid hadden, hebben samen één opdracht uitgezet bij Vestigia om een archeologiebeleid met bijbehorend kaartmateriaal te leveren. De gemeente Hulst heeft voor het gehele buitengebied een verwachting per aanwezige bodemlaag laten opstellen en per kern een archeologische verwachting met daaraan gekoppeld een beleidsadvies. Het resultaat van het buitengebied was goed; deze van de kern te summier.
Resultaat van het onderzoek zijn twee rapporten: een beleidsnota (deel A) en een beleidskaart (deel B).
De gemeente Hulst heeft ervoor gekozen om dit beleid te hanteren als gemeentelijk beleid in

2011. Het beleid werd echter niet opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied in 2012. Om die reden werd in 2013 een Handleiding gemeentelijke toets archeologiebeleid opgesteld zodat archeologische waarden in het buitengebied toch in het kader van aanvraag omgevingsvergunningen konden worden meegenomen.

- Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Hulst (2012)
In de Toelichting van het BP Buitengebied is het archeologiebeleid uit 2011 opgenomen. Deze is echter niet vertaald op de plankaart waardoor er geen juridische houdbaarheid is voor de archeologische waarden. Er is immers geen Waarde-Archeologie op de plankaart opgenomen. In het nieuwe bestemmingsplan zal het nieuwe beleid worden opgenomen. Tevens zal de Waarde-Cultuurhistorie uit het BP Buitengebied verwijderd worden en zal deze als Waarde-Archeologie worden opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan Archeologische en Aardkundige waarden. De reden is dat de Waarde-Cultuurhistorie in het BP Buitengebied enkel gaat om forten en linies. Deze hebben een archeologische waarde.
- Handleiding gemeentelijke toets archeologiebeleid (2013)
Omdat het beleid uit 2011 niet werd opgenomen in het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente, heeft de gemeente in 2013 een handleiding opgesteld. Bij de aanvraag omgevingsvergunning en planologische procedures werd aan de hand van deze handleiding archeologie meegenomen in het proces. Ook werd het archeologiebeleid aangescherpt door de lage verwachting vrij te stellen van onderzoek. Echter, het bestemmingsplan werd vastgesteld zonder het vastleggen van archeologische waarden op de plankaart. De handleiding was niet juridisch geldig, waardoor dit niet door de gemeente kon worden gehandhaafd. Deze komt met ingang van de vaststelling van het herziene beleid te vervallen.
- Afspraken voortkomende uit het samenwerkingsverband archeologie Zeeuws-Vlaanderen
In 2016 werden in kader van het samenwerkingsverband archeologie Zeeuws-Vlaanderen afspraken gemaakt tussen de drie gemeenten hoe om te gaan met archeologie in bestemmingsplannen en beleid. In het nieuwe archeologiebeleid 2016 en het daaruit volgend bestemmingsplan zijn een groot aantal van deze afspraken opgenomen. Het doel is archeologie op een zoveel mogelijk uniforme wijze in alle bestemmingsplannen op te nemen.

2.2 Herziene archeologiebeleid 2016

2.2.1 Inwerkingtreding

Het herziene archeologiebeleid treedt in werking bij de vaststelling van het bestemmingsplan Archeologische & Aardkundige Waarden van de gemeente Hulst.

In de volgende paragrafen wordt het nieuwe archeologiebeleid beschreven. Dit betekent dat al het voorgaand beleid en beleidsstukken na vaststelling niet meer van kracht zijn. Deze komen bij de vaststelling van het herziene beleid te vervallen.

Het herziene archeologiebeleid van de gemeente Hulst omvat de volgende onderdelen:

- Archeologische beleidskaart: vrijstelling in oppervlakte (par 2.2.2 en Bijlage 2 en 3);
- Vrijstellingenkaart Landbodem: vrijstelling in diepte (par 2.2.3 en Bijlage 1 bij de regels).

2.2.2 Vrijstellingen in oppervlakte

Er is een inventarisatie gemaakt van alle bodemlagen, inclusief het overstromingspakket met daarin geulen en krekken.

De oudste polders hebben de grootste archeologische verwachting en de overstroomde oude polders ook. De geulen, kreken en het nieuwanland hebben een lage verwachting. Per geologische laag is de verwachting op archeologische waarden bekeken en ingedeeld in categorieën van archeologische verwachting op waarden in deze laag. Een lijst met corresponderende periodes en lagen en archeologische verwachtingen is weergegeven in Tabel 1.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het buitengebied en de gewaardeerde stads- en dorpskernen, omdat de kernen specifieke archeologische waarden uit de middeleeuwen en/of nieuwe tijd bevatten die kenmerkend zijn voor een dorp of stad. Daarbij staat niet enkel de opbouw van de bodem centraal, maar vooral wat de mens met en in die bodem heeft gedaan. In de gewaardeerde kernen op de archeologische beleidskaart is met zekerheid bewoning geweest en is er vaak sprake van ophoogpakketten die door menselijk handelen tot stand zijn gekomen. De gemeente Hulst heeft in het beleid van 2011 reeds een keuze gemaakt welke kernen zij in haar beleid opneemt.

In het herziene beleid is ervoor gekozen om de kern van Nieuw-Namen niet geheel als gewaardeerde kern op te nemen, maar om deze op basis van de ondergrond, - pleistoceen dekzand- een hoge verwachting toe te kennen zodat dit samenvalt met het zuidelijk deel van de gemeente Hulst. Voorheen was de kern van Nieuw-Namen vrijgesteld van onderzoek, hetgeen niet klopte met de vondsten die in Nieuw-Namen gedaan waren in het verleden en recent. Dit geldt met name ook voor de groeve. Deze stond als verstoord bodem te boek. Maar bij archeologisch onderzoek in 2010 is gebleken dat er juist nog veel archeologie aanwezig is in en direct omheen de groeve. Dit is nu in het herziene beleid hersteld. Nu bestaat er een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische vindplaatsen¹.

Een categorie die in principe buiten het gemeentelijk beleid valt is de van rijkswege beschermde archeologische vindplaatsen (bijlage 2, Categorie 1, rood ingekleurde zone). Hier gaat het rijk over wat er aan maatregelen genomen dient te worden in het kader van een geplande versterking/vergunningaanvraag. De gemeente dient contact op te nemen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) om een monumentenvergunning aan te vragen. In de gemeente Hulst gaat het om 1 terrein: Kasteel van de heren van Maalstede (AMK 652) direct ten oosten van Hulst.

Als instrument van het archeologiebeleid dient de Archeologische beleidskaart van de gemeente Hulst 2016. Deze kaart is het resultaat van het samenvoegen van de 4 Maatregelen-in-Lagenkaart uit het beleid van 2011. De hoogste verwachting is hierbij leidend (zie Bijlage 2).

Gelaagde opbouw van het bodemarchief				
Indeling bodemarchief	Archeologische periode	Lithostratigrafische eenheid	Landschap en poldergeschiedenis	Archeologische verwachting
Laag 1	Nieuwe tijd	Formatie van Naaldwijk/ Laagpakket van Walcheren	(1-3) Polders na 1532; jongere Walcheren	Laagste categorie
	Late Middeleeuwen		(1-2) Polders 1300-1532; jongere Walcheren	Gemiddelde categorie
	Vroege Middeleeuwen		(1-1) Polders voor 1300; oudere afgedekte Walcheren	Hoogste categorie
Laag 2	Romeinse tijd	Formatie van Nieuwekoop/ Hollandveen	Veenlandschap	Gemiddelde of hoogste categorie
	IJzertijd			
	Bronstijd			
Laag 3	Neolithicum	Formatie van Walcheren/ Laagpakket van Wormer	Getijdeland	Gemiddelde of hoogste categorie
Laag 4	Mesolithicum	Formatie van Nieuwkoop (Basisveen Laag)/ Formatie van Oosterhout/ Bostel	Hogere (zand)gronden/ basisveenlandschap	Gemiddelde categorie
	Paleolithicum			Hoogste categorie

Tabel 1. De gelaagde opbouw van de bodem van Hulst en de archeologische verwachtingscategorieën.
(Naar: Alkemade, M., R.M. van Heeringen & W.A.M. Hessing, 2011)

Het herziene archeologiebeleid van de gemeente Hulst is het resultaat van het samenvoegen van meerdere beleidsdocumenten waardoor de hoogste verwachting is opgenomen in het kaartbeeld. In het kader van het Zeeuws-Vlaamse samenwerkingsverband is gekozen om Zeeuws-Vlaanderenbreed eenzelfde methodiek in beleid te voeren. De categorieën 4 en 5 zijn om die reden in oppervlaktevrijstellingsgrenzen verruimd. Categorie 6 is volledig vrijgesteld van onderzoek.

Ook een aantal grote ontwikkelingen waar recent archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden en die middels gemeentelijke selectiebesluiten zijn vrijgegeven, worden op deze kaart als vrijgegeven zone opgenomen. Het betreffen de ontwikkelingen aan de Hogeweg ten westen van Hulst en in de omgeving van Perkpolder. Uit deze onderzoeken zijn tevens nieuwe vindplaatsen ontstaan. Ook deze zijn in het kaartbeeld als vindplaats opgenomen.

Op de Archeologische Beleidskaart komen 7 categorieën voor:

Categorie 1	Wettelijk beschermd archeologisch rijksmonument (altijd monumentenvergunning aanvragen bij RCE)	
	Maximale vrijstelling in oppervlak	geen
	Maximale vrijstelling in diepte	geen
Categorie 2	Terrein van archeologische waarde (vindplaatsen)	
	Maximale vrijstelling in oppervlak	50 m²
	Maximale vrijstelling in diepte	0,40 meter -mv
Categorie 3	Gewaardeerde stads- en dorpskernen (vindplaatsen)	
	Maximale vrijstelling in oppervlak	50 m²
	Maximale vrijstelling in diepte	0,40 meter -mv
Categorie 4	Hoge archeologische verwachting	
	- Laag 1-1: Polders daterend vóór 1300 en/of Laagpakket van Walcheren (oudere fase)	
	- Laag 2: Hollandveen onder laag 1-1	
	- Laag 4: Pleistoceen/Basisveen hoger dan 2 m onder NAP	
	Maximale vrijstelling in oppervlak	500 m²
	Maximale vrijstelling in diepte	0,40 meter -mv
Categorie 5	Gemiddelde archeologische verwachting	
	- Laag 1-2: Polders daterend tussen 1300-1532	
	- Laag 2: Hollandveen onder laag 1-2	
	- Laag 2: Hollandveen onder laag 1	
	- Laag 4: Pleistoceen lager dan 2 m onder NAP	
	Maximale vrijstelling in oppervlak	1000 m²
	Maximale vrijstelling in diepte	0,40 meter -mv
Categorie 6	Lage archeologische verwachting	
	- Polders daterend ná 1532 (laag 1-2)	
	Maximale vrijstelling in oppervlak	volledig vrijgesteld
	Maximale vrijstelling in diepte	volledig vrijgesteld
Categorie 7	Waterbodembodem	
	Maximale vrijstelling in oppervlak	1000 m²
	Maximale vrijstelling in diepte	geen

Oppervlakte

0 m²

Wettelijk beschermde archeologische monumenten.

Het betreft terreinen met vastgestelde (gewaardeerde) archeologische vindplaatsen.

50 m²

Terreinen van archeologische waarde (AMK-terreinen excl. de dorpskernen, nieuwe vindplaatsen aangemerkt als terreinen van archeologische waarde, met uitzondering van rijksbeschermd terreinen).

Het betreft terreinen met vastgestelde (gewaardeerde) archeologische vindplaatsen. ² Omdat hier zelfs kleine bodemingrepen schade kunnen toebrengen aan de informatiewaarde van het bodemarchief, is hier gekozen voor de laagste categorie van (omvangs-) vrijstelling die valt onder de gemeentelijke bevoegdheid. Ook de scheepswrakken op Bijlage 4 vallen hieronder.

Stads- en dorpskernen van een specifieke archeologische verwachting.

Bij de keuze voor deze (omvangs-)vrijstelling is een afweging gemaakt tussen de noodzakelijke ruimtelijke ontwikkeling, de maatschappelijke kosten (zowel voor de bevoegde overheid als voor de burger/terreineigenaar/initiatiefnemer) en archeologische criteria. Met de keuze voor vrijstelling tot 50 m² wordt voldoende voldaan aan de eis van een verantwoorde archeologische zorg, ook omdat de kans dat onderzoek in kleine plangebieden 'leesbare' informatie (dus kenniswinst) oplevert hier groot wordt geacht.

500 m²*Zone met hoge archeologische verwachting laag 1-1*

het betreft de oudere (afgedekte) afzettingen Formatie van Naaldwijk/Laagpakket van Walcheren met de oudste polders voor 1300;

Zone met archeologische verwachting laag 2

het betreft hier Hollandveen op locaties waar ook de zone met hoge archeologische verwachting van laag 1-1 aanwezig is;

Zone met archeologische verwachting laag 4

top Pleistoceen hoger dan 2 meter beneden NAP.

1000 m²*Zones met gemiddelde archeologische verwachting (laag 1-2)*

het betreft jongere afzettingen van Walcheren voor zover gelegen binnen de polders tussen 1300-1532³ ;

Zone met archeologische verwachting laag 2

Het betreft hier Hollandveen op locaties waar ook de zone met hoge archeologische verwachting van laag 1-2 aanwezig is of waar geen laag 1 (meer) aanwezig is;

Zone met archeologische verwachting laag 4

Top niet verstoord Pleistoceen/Basisveenlaag dieper gelegen dan 2 m beneden NAP.

*Waterbodems.***vrijgesteld***Zones met lage archeologische verwachting (laag 1-2)*

het betreft jongere afzettingen van Walcheren voor zover gelegen binnen de polders die dateren van ná 1532;

Zones die middels selectiebesluiten van de gemeenten werden vrijgesteld.

2.2.3 Vrijstellingen in diepte

Nieuw in het archeologiebeleid is de vrijstellingenkaart in diepte op landbodems (zie bijlage 1 bij de regels).

In het kader van het beleid met betrekking tot de vrijstellingsgrenzen van de verplichting tot archeologisch vooronderzoek zijn door de gemeente zeven maximale vrijgestelde oppervlaktecategorieën vastgesteld, die van toepassing zijn als een initiatief één of meerdere archeologische relevante lagen in de ondergrond dreigt te verstoren. Voor alle gebieden, met uitzondering van de wettelijke beschermde monumenten en waterbodems, geldt een vrijstellingsdiepte van 40 cm beneden maaiveld⁴. Waterbodems hebben geen vrijstelling.

0 m -mv

Wettelijk beschermde archeologische monumenten en waterbodems.

0,40 m –mv*Zones met hoge en gematigde verwachting*

met uitzondering van de wettelijk beschermde monumenten en waterbodems.

vrijgesteld

Zones met lage archeologische verwachting (laag 1-2)

het betreft jongere afzettingen van Walcheren voor zover gelegen binnen de polders die dateren van ná 1532;

Zones die middels selectiebesluiten van de gemeenten werden vrijgesteld.

2.2.4 Stads- en dorpskernen

Voor de stads- en dorpskernen binnen de gemeente bestaan per kern één of meerdere beleidsdocumenten. De gemeente heeft op basis van het in 2011 opgestelde beleid een selectiebesluit gemaakt in welke dorpen en steden zij meer onderzoek wil doen naar de ontstaansgeschiedenis van dit dorp of deze stad. Deze selectiebesluiten, met uitzondering van de kern Nieuw-Namen, worden ongewijzigd overgenomen in het herziene beleid. De volgende dorpen en steden⁵ zijn daarbij opgenomen in het beleid en zijn aangeduid als gewaardeerde kern op de Archeologische Beleidskaart (zie bijlage 2), Categorie 3).

2.2.4.1 Clinge (enkel molen)

Clinge is gelegen in de in 1616 (her)dijkte Clingepolder. Aan de andere kant van de rijksgrens ligt het Belgische dorp De Klinge. Het langgerekte dorp Clinge bestaat voornamelijk uit aaneengesloten lintbebouwing. De lange dorpsstraat ('s-Gravenstraat) loopt bijna ongemerkt over in het Belgische De Klinge. In de periode 1850-1950 heeft de bebouwing aan de 's-Gravenstraat en Molenstraat zich verdicht. De beleidskaart uit 2006 komt hierbij te vervallen. Enkel nog de zone bij de molen wordt als kern gezien. Het overig deel van de kern van Clinge valt onder Categorie 4, waarbij de hoge verwachting bestaat vanwege het dekzand in de ondergrond (500 m2 vrijstelling).

2.2.4.2 Heikant

Heikant is een langgerekt dorp, dat onderdeel uit maakt van de lintbebouwing Sint Jansteen-Heikant-Koewacht-Zuiddorpe, die gelegen is in het dekzandgebied. Het oudste gedeelte van het dorp bevindt zich aan de Magdalenastraat, Vlasstraat en Ellestraat. Er is echter niet veel oude bebouwing over. Na de bouw van de RK-kerk (1931) met begraafplaats en pastorie aan de Julianastraat, vond hier enige centrumvorming plaats. Heikant is vergroeid met 't Hoekje (niet opgenomen in begrenzing). Omdat geen archeologische informatie voorhanden is, is geen nadere lokale waardering te geven. Voorgesteld wordt het bebouwde gebied rond 1830 als begrenzing voor een nieuw terrein van archeologische (dorps- of stadskern-)verwachting te nemen.

2.2.4.3 Hengstdijk

De parochie werd in 1161 gesticht en is een van de oudste in Oost-Zeeuws Vlaanderen. De kerk is in 1263 verplaatst naar het huidige Hengstdijk. De dijk waarop het is gebouwd werd opgeworpen in 1161. Hengstdijk is een dijkdorp. Rond 1830 bestond de kern uit bebouwing aan de dijk (Plevierstraat-Sint Josephstraat) en langs de daar dwars op staande Hengstdijkse Kerkstraat. Bij het kruispunt van deze straat en de dijk bevond zich de RK-kerk (die in 1892 werd vervangen door de huidige kerk). In de periode 1830-1950 verdichtte en verlengde de bebouwing zich enigszins langs de bestaande wegen. Omdat geen archeologische informatie voorhanden is, is geen nadere lokale waardering te geven. Voorgesteld wordt het bebouwde gebied rond 1830 als begrenzing voor een nieuw terrein van archeologische (dorps- of stadskern-)verwachting te nemen, met uitzondering van het westelijke deel.

2.2.4.4 Hulst

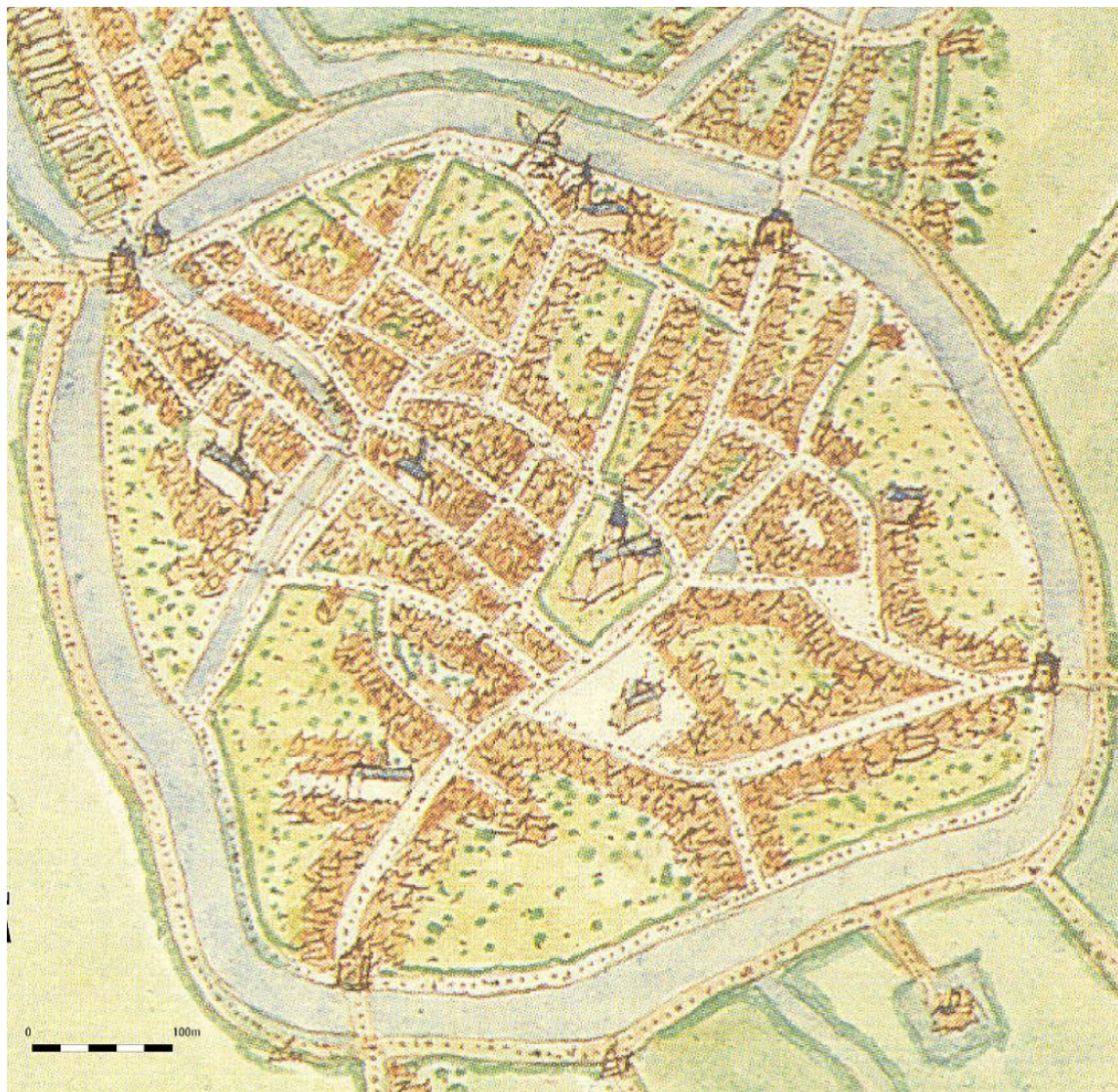
Over het ontstaan van Hulst⁶ zijn weinig concrete gegevens voorhanden. De oudste directe vermelding van Hulst dateert uit 1108. De oorsprong van Hulst wordt evenwel vroeger, in de negende of tiende eeuw na Chr. gesitueerd. Tot op heden vormt een handje vol fragmenten Pingsdorf-aardewerk uit een opgraving in de Steenstraat de enige feitelijke getuigenis van de vroegste middeleeuwse bewoning van Hulst. In 1180 verwierf Hulst stadsrechten van de graaf. Daarbij werd de stad ook belangrijke privileges verleend. Tegen het einde van de 13e eeuw groeide Hulst uit tot een belangrijk regionaal centrum. Mede verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de stad Hulst lijken de grootschalige veenontginningen die vanaf de 13e eeuw gedocumenteerd zijn in het zuidoostelijke Westerscheldegebied. Het veen werd ontgonnen ten behoeve van turf (als brandstof)- en zoutwinning. Tal van overgeleverde “turfrekeningen” en schenkingen getuigen nu nog van deze bloeiende ondernemingen. Hulst was niet enkel de hoofdplaats van het Hulster Ambacht. Het was tevens een handelsstad van betekenis geworden. Dit was mogelijk vanwege de aanwezigheid van een haven en zeeverbinding via de Honte, alsook reeds genoemde stapelrechten, tolrechten en tolvrijstellingen. Via de Hulsterhaven of Saxvliet (ook Saxhaven of Saxiportus) dat vanaf Campen vanuit de Honte naar Hulst stroomde, werden behalve laken ook zout en turven naar de andere Vlaamse steden verscheept. De 14e en 15e eeuw vormen voor Hulst en omgeving de vroegste periode die behalve door historische bronnen ook ruim wordt gedocumenteerd door materiële resten. Op verschillende plaatsen in de stad zijn bij archeologische en niet-archeologische graafwerkzaamheden bewoningsporen waargenomen uit deze periode.

Ondanks het enorme potentieel van Hulst en omgeving stagneerde de ontwikkeling van de stad in de loop van de 14^e en 15e eeuw. De stagnatie zou het gevolg zijn van de betrokkenheid van de regio bij aanslepende conflicten tussen de Vlaamse steden en Vlaamse graven. De 16e eeuw bracht aanvankelijk stabiliteit en enig economisch herstel, maar na de stadsbrand in 1562, de beeldenstorm in 1566 en hernieuwde oorlogshandelingen in de streek ten gevolge van de Tachtigjarige Oorlog, braken opnieuw moeilijke tijden aan. Tijdens de 16e eeuw slibde de middeleeuwse haven van Hulst geleidelijk dicht waardoor naar alternatieve oplossingen onmiddellijk buiten de stad moest worden gezocht. In de loop van de Tachtigjarige Oorlog (1568 – 1648) ontwikkelde Hulst zich tot een vestingstad. De stad werd omgeven met forten en geïntegreerd in verdedigingslinies. Initiatieven hiertoe kwamen zowel van Spaanse als Staatse zijde. De kaart van Jacob van Deventer geeft een beeld van de vestingwerkingen van Hulst omstreeks 1565, op de vooravond van de Tachtigjarige Oorlog (zie Afbeelding 2). Na de inname van Hulst door Maurits in 1591 werden de stadsvesting gemoderniseerd en werd aangevangen met de aanleg van de Linie van Nassau en de Linie van Communicatie. Bij de Bollewerckpoort werd een bastion aangelegd. Voor de poorten aan de noordoostelijke zijde van de stad werden ravelijnen opgeworpen en de Hospitaalpoort, aan de zuidwestzijde van de stad werd versterkt met een hoornwerk.

Tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609–1621) vond opnieuw een grootschalige uitbreiding van de stadsverdediging plaats. De stad werd nu omgeven door een geheel nieuwe omwalling. Hierbij werden de middeleeuwse verdedigingswerken overdekt met aarden wallen. De vestingwerken werden aangelegd volgens het Oud-Nederlandse Stelsel. Hulst werd uitgebreid met negen bolwerken en omgeven met een dubbele natte gracht. De resten van de Bollewerckpoort, die zwaar geleden had tijdens het beleg van 1596, werden overdekt met aarde en opgenomen in het bolwerk de Molenberg. Pas in 1645 wist Frederik Hendrik de stad na een langdurig beleg terug bij de Republiek te voegen. Als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen en de veranderde wijze van oorlog voeren werden vestingwerken ter verdediging van steden in de 19e eeuw overbodig. In 1816 werden de vestingwerken van Hulst opgegeven. Het duurde tot het begin van de 20e eeuw, voordat in Hulst concrete plannen ontstonden voor het afbreken van de vestingwerken. In 1918 werd uiteindelijk onder publieke druk afgezien van de voorgenomen afgraving.

De beleidskaart van de kern van Hulst (zie Bijlage 3) vertoonde op basis van een projectie van vooral de kaart van Van Deventer een hoge verwachting ten aanzien van bewoningssporen uit de Middeleeuwen die vrijwel de gehele binnenstad van Hulst bestreek. Destijds is besloten om ten behoeve van een selectie te kijken naar delen binnen deze verwachtingszone, waar sprake is van recente bebouwing en de mate van verstoring alhier. Daarnaast is besloten om binnen de verwachtingszone ook een nauwere keuze te maken op archeologisch inhoudelijke gronden. Deze thematische keuze is gericht op die delen van de binnenstad, die naar alle verwachting goed bewaarde archeologische informatie bevatten aangaande de handel en nijverheid van het middeleeuwse Hulst. De meeste informatie hierover is te vinden in de oude ambachtswijkjes en de oude markten met omringende bebouwing. Daarnaast is de thematische keuze gericht op delen van de binnenstad, die goed bewaarde informatie bevatten over de welvaart en status van de stad en haar inwoners. Deze informatie is te herleiden uit terreinen van de (voormalige) kloosters, refugia en kerk, evenals uit de grote en rijke percelen langs de belangrijkste straten van de binnenstad.

Op kaartbijlage 10 zijn de verschillende geselecteerde zones weergegeven, alsook het oude stratenpatroon. Op de eerste plaats is ten behoeve van deze thematische keuze gekeken naar straatnamen en markten en hun eerste vermelding.

Afbeelding 2 Kaart Jacob van Deventer (1565) van de stad Hulst. Hulst wordt afgebeeld omgeven met een brede natte gracht en muren voorzien van muurtorens. Het is niet duidelijk of de gehele stad ommuurd was of dat er nog enkele delen waren met een aarden omwalling. Als toegangen tot de stad waren er vier poortgebouwen. Deze waren in de tweede helft van de 15e eeuw gebouwd; de Potterpoort (1460), de Asschepoort (1460), de Hospitaalpoort (1468) en de Bagijne- of Graauwse-poort (1471). Ter hoogte van de haveningang, aan de noordzijde van de stad, bevond zich een aarden bolwerk. Vanaf 1509 was dit bolwerk vervangen door een sterk poortencomplex, de Bollewerckpoort. Deze bestond uit een waterpoort en twee landpoorten. Sporen van deze poort zijn aangetroffen bij opgravingen in 1957.

Gehoopt werd aan de hand hiervan de locatie van oude ambachtswijken in de stad te traceren. De enige straatnaam die verwijst naar een ambacht is de Potterstraat, namelijk naar het ambacht van pottenbakkers. De namen van de verschillende markten doen op hun beurt vermoeden dat in aanliggende huizenblokken aan de markt gerelateerde ambachten zijn uitgevoerd; bijvoorbeeld bakkerijen aan de Broodmarkt, beenhouwerijen aan de Beestenmarkt, meubelmakers aan de houtmarkt enz. Daarnaast is in de huizenblokken langs de oude haven, naast een groot aantal pakhuizen, ook resten van nijverheid te verwachten.

Op de tweede plaats is gekeken naar de oudste en belangrijkste straten, waarlangs de grootste en rijkste percelen hebben gelegen en nog liggen. Het betreffen vooral de huidige Gentsestraat (voorheen de Hospitaalstraat), de Steenstraat en de Grote en Kleine Bagijnestraat. Ook zijn op perceelsniveau de terreinen uitgelicht, die behoren tot oude kloosterterreinen en tot refugia. Het betreft het terrein van het Minderbroederklooster in de noordwesthoek van de binnenstad; het terrein van het refugium Cambron en van de nog staande refugia Ter Duinen en Boudelo. Rond het laatste refugium is een terrein uitgelicht dat moet hebben behoord tot het klooster van de Franciscanessen die ook het refugium-complex hebben beheerd. Vanzelfsprekend is de Willibrordusbasiliek en het omliggend kerkhof als zone geselecteerd. Tenslotte is een aantal percelen aan het eind van de voormalige Potterstraat uitgelicht, omdat hier op basis van de kaart van Van Deventer de aanwezigheid kan worden vermoed van resten van het Heilig-geesthuis. Heilig-geesthuizen waren complexen ingericht voor de armenzorg. De resten zullen daarom niet zozeer representatief zijn voor de welvaart en de status van de stad en haar inwoners, maar zullen daarentegen informatie verschaffen over de 'keerzijde van de medaille'.

Op de derde plaats zijn de op bovenstaande wijze geselecteerde zones vergeleken met informatie beschikbaar bij de gemeente Hulst aangaande in recente tijden gebouwde nieuwbouwwijken en andersoortige nieuwbouw. De zones, waar de middeleeuws bebouwde zones een overlap tonen met zones, waar nieuwbouw een (gedeeltelijke) verstoring van het bodemarchief zal hebben veroorzaakt, zijn geel aangeduid in kaartbijlage 10. Het merendeel van de nieuwbouwwijken is opgetrokken in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw. De bebouwing is op heipalen gebouwd. Naar verwachting zijn met name in de jaren '70 voorafgaand aan het heien veel oudere muurresten verwijderd. Dit was gebruikelijk in die tijd. Daarnaast zijn enkele zones uitgesneden, die al door een opgraving zijn onderzocht, of alwaar in recente tijden diepgaande verstoringen hebben plaatsgevonden. Op de beleidskaart heeft dit geresulteerd in de indeling van de binnenstad in zones die vrijgesteld zijn van onderzoek en zones waar een hoge verwachting geldt.

Deze vrijgestelde zones worden om de volgende redenen vrijgesteld:

- In deze zone lijkt veel grond te zijn geroerd.
- Het meest noordoostelijke deel van deze zone is onbebouwd geweest volgens de kaart van Van Deventer. Het meest westelijke deel van de zone was in de Middeleeuwen bebouwd. In de jaren '60 en '70 van de 20ste eeuw is hier een nieuwbouwwijk aangelegd.

- Het grootste gedeelte van deze zone is volgens de kaart van Van Deventer nooit bebouwd geweest. In een klein deel van de zone is sprake van nieuwbouw. Tussen de zones II en III ligt een zone, waarin eveneens op grote schaal nieuwbouw heeft plaatsgevonden. Toch is hier een strook geselecteerd om bij planvorming voorafgaand archeologisch te onderzoeken. Het betreft hier immers de zone met de percelen aan de voormalige Potterstraat, alwaar inzicht verkregen kan worden in de middeleeuwse pottenbakkerij.
- Het noordelijk deel van de zone is volgens de kaart van Van Deventer nooit bebouwd geweest. In het zuidelijk deel van de zone is sprake van nieuwbouw.
- De gehele zone is volgens de kaart van Van Deventer in de Middeleeuwen bebouwd geweest, maar betreft tevens een zone waar in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw nieuwbouw heeft plaats gevonden.
- Ook deze in de Middeleeuwen bebouwde zone is waarschijnlijk (diepgaand) verstoord door nieuwbouw uit de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw.
- Het zuidelijk deel van deze zone is vermoedelijk in de Middeleeuwen niet bebouwd geweest. Langs de Lange en de Korte Bellingstraat heeft nieuwbouw archeologische resten vermoedelijk diepgaand verstoord.
- Het gedeelte van deze zone ten zuiden van de Vestdijkstraat is volgens de kaart van Van Deventer in de Middeleeuwen niet bebouwd geweest. De zone ten noorden van de Vestdijkstraat betreft een havengedeelte binnen de binnenstad. Hier heeft nieuwbouw een deel van de ondergrond verstoord.

Het beleid blijft gehandhaafd conform de beleidskaart uit 2006. De vrijgestelde zones zullen nu echter ook worden vertaald naar het bestemmingsplan.

2.2.4.5 Kapellebrug

Het dorp is gelegen in de St. Jansteenspolder (bedijkt vóór 1585), aan de Belgische grens en is tegenwoordig praktisch aan Sint Jansteen vast gegroeid. In Kapellebrug ligt de kapel van O.L. Vrouw van Ter Eecken. Deze kapel wordt al heel vroeg genoemd in de stadsrekening van Hulst. Tussen 1570 en 1580 werd de kapel verwoest door de Watergeuzen, in 1623 werd ze weer opgebouwd. Door verval werd de kapel in 1933 opnieuw gebouwd op de oorspronkelijke fundamenten). Kapellebrug bestaat uit lintbebouwing langs de voormalige turfvaart, Gentsevaart (nu de N290). Omdat weinig archeologische informatie voorhanden is, is geen nadere lokale waardering te geven. Voorgesteld wordt het bebouwde gebied rond 1830 als begrenzing voor een nieuw terrein van archeologische (dorps- of stadskern-)verwachting te nemen.

2.2.4.6 Kloosterzande

Kloosterzande heeft zich ontwikkeld rond de uithof Ter Zande (AMK 13788). Het betreft een uithof met kapel van de Cisterciënzer abdij Ter Duinen, uit circa 1250. Het grote, omgrachte en ommuurde complex werd verwoest in 1576. De kapel werd weer opgebouwd in 1609 (de huidige NH-kerk). In de 17^e eeuw werd het Hof te Zande gebouwd ter plaatse van de voormalige uithof. Kloosterzande vormt tegenwoordig min of meer een dubbeldorp met Groenendijk. Groenendijk dankt zijn ontstaan aan een schuilkerk voor katholieken die aan het eind van de 17^e eeuw werd gebouwd aan de 'groene' scheidingsdijk tussen de Zandepolder (bedijkt voor 1170) en de Mariapolder (bedijkt rond 1200). Kloosterzande vormt tegenwoordig min of meer een dubbeldorp met Groenendijk, beiden dijdorpen. Rond 1830 bevond de bebouwing van Kloosterzande zich in de omgeving van het Hof te Zandeplein en aan het oostelijk deel van de tegenwoordige Cloosterstraat. De bebouwing van Groenendijk bevond zich aan weerszijden van de gelijknamige dijk.

In de periode 1850-1950 groeide Groenendijk vast aan Kloosterzande, doordat de bebouwing aan de tegenwoordige Cloosterstraat zich verlengde. Uitbreiding en verdichting vonden eveneens plaats langs overige bestaande wegen of dijken, zoals de Hulsterweg en het Poolsplein. Omdat geen archeologische informatie voorhanden is (naast het kloostercomplex AMK-terrein 13788), is geen nadere lokale waardering te geven. Voorgesteld wordt het bebouwde gebied rond 1830 als begrenzing voor een nieuw terrein van archeologische (dorps- of stadskern-)verwachting te nemen.

2.2.4.7 Kuitaart

Kuitaart heeft zich ontwikkeld ten noorden en zuiden van de brug over de kreek De Vogel in de weg van Hulst naar Hontenisse, die daar al van oudsher lag. Omdat naast AMK-terrein 13535 (met wnr. 36828) geen archeologische informatie voorhanden is, is geen nadere lokale waardering te geven. Voorgesteld wordt het bebouwde gebied rond 1830 als begrenzing voor een nieuw terrein van archeologische (dorps- of stadskern-)verwachting te nemen.

2.2.4.8 *Nieuw-Namen (fort)*

Het huidige Nieuw-Namen heette vroeger Hulsterloo. In een oorkonde uit het jaar 1136 wordt Hulsterloo al genoemd. Het vroeg-middeleeuwse Hulsterloo is bekend geworden door een kapel en een klooster van Norbertijnen, die mogelijk ter plekke van de Kapellenberg hebben gestaan. Na de verwoesting van de kapel en de eigendommen van de Norbertijnen in 1578 en 1580 en de grote overstromingen in die jaren is het dorp verlaten. Door de steeds verder gaan inpolderingen van het Verdrongen Land van Saefthinge groeide de nederzetting weer in de 19^e eeuw en kreeg hij de naam Kauter. In 1858 werd een eigen parochie opgericht onder de naam Nieuw-Namen, naar het verdrongen dorp Namen. Nieuw-Namen is een grensdorp, dat ligt naast het Belgische dorp Kieldrecht. Het dorp heeft zich in de periode 1850-1950 niet veel uitgebreid. De bebouwing heeft zich slechts verdicht. In 1860 werd in de hoofdstraat (de Hulsterloostraat) een RK-kerk gebouwd met een pastorie en een begraafplaats.

De beleidskaart uit 2006 komt hierbij te vervallen. Enkel nog de zone bij het fort wordt als vindplaats gezien. Het overig deel van de kern van Nieuw-Namen valt onder Categorie 4, waarbij de hoge verwachting bestaat vanwege het dekzand in de ondergrond (500m² vrijstelling). Dit is in tegenstelling tot de beleidskaart uit 2006 waar de hele kern van Nieuw-Namen werd vrijgegeven van onderzoek. Ook de zone van de groeve wordt in ere hersteld. Hier is bij archeologisch onderzoek uit 2010 gebleken dat er nog veel archeologische sporen en resten in de bodem aanwezig zijn uit de prehistorie.

Voor de kern Nieuw-Namen geldt enkel een vrijstelling van 50m² voor het fort (Categorie 3). Voor het overige deel van Nieuw-Namen geldt een vrijstelling van 500 m² (Categorie 4).

2.2.4.9 *Ossensisse*

Het oude Ossensisse wordt al vermeld in 1170 en in het begin van de 13^e eeuw wordt het genoemd als parochie. Het oude Ossensisse lag vermoedelijk meer westelijk, in de huidige Westerschelde. Na de bedijking in 1401, ontstond het huidige dorp in de Nijspolder, deze is herdijkt in 1610. De abdij Ter Duinen had een uithof in Ossensisse, de locatie is echter niet bekend. Ossensisse heeft een eenvoudig rechthoekig stratenpatroon. Rond 1830 bestond de kern uit enige bebouwing aan de Dorpsstraat bij de RK-kerk. In de periode 1850-1950 heeft enige uitbreiding plaats gevonden langs de Dorpsstraat, de zuidzijde van de Lageweg (verlenging naar het westen) en de westzijde van de Kipstraat. Achter de bebouwing van de Dorpsstraat werden diverse boerenschuren opgetrokken. Omdat geen archeologische informatie voorhanden is, is geen nadere lokale waardering te geven. Voorgesteld wordt het bebouwde gebied rond 1830 als begrenzing voor een nieuw terrein van archeologische (dorps- of stadskern-)verwachting te nemen.

2.2.4.10 *Sint Jansteen*

Sint Jan ter Steene was een heerlijkheid. Vermoedelijk heeft er een kasteel met kapel gestaan. Steen kan verwijzen naar stenen huis of toren, een verdedigbare versterking. In 1256 was Sint Jan ter Steene een parochie met kerk en halverwege de 14^e eeuw bezat het dorp een gasthuis met 'capelrie'. In 1747 werd het dorp platgebrand. De nieuwe kapel werd in 1936 gebouwd op de plaats van een oude kapel. Ten oosten van het dorpen lagen enkele schansen.

Sint Jansteen maakt onderdeel uit van de lintbebouwing Sint Jansteen-Heikant-Koewacht-Zuiddorpe die gelegen is in het dekzandgebied. De bebouwing breidde zich uit aan de bestaande wegen in de vorm van lintbebouwing, bijvoorbeeld richting Kapellebrug en richting Heikant.

Omdat geen archeologische informatie voorhanden is, is geen nadere lokale waardering te geven. Voorgesteld wordt het bebouwde gebied rond 1830 als begrenzing voor een nieuw terrein van archeologische (dorps- of stadskern-)verwachting te nemen.

2.2.4.11 *Conclusie*

Voor de gewaardeerde kernen geldt een vrijstelling in diepte van 0,40 meter beneden maaiveld en een oppervlakte gelijk of kleiner dan 50 m².

De ondergrond van een gewaardeerde of niet gewaardeerde kern is altijd een laag waarvoor een vrijstelling bestaat van 500 of 1.000 m². Enkel Kuitaart ligt in een omliggende zone die vrijgesteld is. De ontstaansgeschiedenis van de kernen Graauw, Lamswaarde, Vogelswaarde, Terhole en Walsoorden zijn voor de gemeente Hulst geen onderwerp van onderzoek. De relatief jonge ouderdom van deze kernen wordt door de gemeente niet archeologisch relevant geacht. Resten van bewoning zijn op oude kaarten vanaf 1811 goed gedocumenteerd waardoor archeologie een beperkte toegevoegde waarde heeft naar onderzoeksvragen ten aanzien van de ontstaansgeschiedenis van deze kernen.

2.2.5 Archeologische vindplaatsen/terreinen van archeologische waarde

In het beleid van 2011 is een vindplaatsanalyse voor de gemeente Hulst uitgevoerd waarbij alle archeologische vindplaatsen die door de gemeente als belangrijk worden geacht zijn opgenomen. Het gaat om terreinen met een bekende archeologische waarde (Categorie 2) op de Archeologische Beleidskaart (zie Bijlage 2, Categorie 2). Het gaat om deze vindplaatsen die niet als kern (zie onder 2.2.4) zijn opgenomen. Voor de archeologische vindplaatsen geldt een vrijstelling in diepte van 0,40 meter beneden maaiveld en een oppervlakte gelijk of kleiner dan 50 m². Op basis van onderzoek werd de begrenzing van een bestaande vindplaats gewijzigd.

Hoofdstuk 3 Format onderzoeksmethodiek Archeologie

Het archeologiebeleid vindt zijn weerslag in het bestemmingsplan Archeologische en Aardkundige waarden. Op basis van het bestemmingsplan bestaat al dan niet een vergunningplicht voor archeologie.

Op dit moment wordt al het onderzoek in de gemeente Hulst uitgevoerd door commerciële archeologische bedrijven al dan niet met assistentie van de Werkgroep Archeologie Hulst. Deze bedrijven beschikken over een opgravingsvergunning uitgegeven door het Ministerie van OC&W⁷ of zijn gecertificeerd voor de gevraagde protocollen in kader van de Erfgoedwet en werken conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). De provincie heeft in 2014 aanvullende richtlijnen voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek opgesteld, betreffende de protocollen Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) van de KNA, als aanvulling op de KNA. De gemeente Hulst conformeert zich aan deze richtlijnen, maar kan zelf besluiten wanneer zij daarvan afwijkt. Op dit moment worden de richtlijnen herzien door het Provinciebreed Overleg Zeeuwse Archeologie (PROZA), waar de gemeente Hulst vier keer per jaar aan deelneemt. De vigerende richtlijnen zijn terug te vinden op de website van de Provincie Zeeland.

Het te doorlopen stappenplan in de archeologie ligt vast in de Archeologische Monumenten Zorg cyclus (AMZ). De archeologisch adviseur van de gemeente volgt de stappen in deze cyclus. De cyclus omvat drie stadia: inventariseren/waarderen, selecteren en maatregelen nemen.

Tot de inventariserende en waarderende fase worden het bureauonderzoek (met een te specifieke archeologische verwachting), het inventariserend veldonderzoek (IVO; prospectie, geofysisch onderzoek), het proefsleuvenonderzoek (IVO-proefsleuven) en de waardering gerekend. De inventariserende fase start met een bureauonderzoek, waarna op basis van de archeologische verwachting de keuze voor een vervolgonderzoek wordt gemaakt of geen vervolgonderzoek nodig wordt geacht.

Onder selectie valt het nemen van het selectiebesluit, dat na elk stadium van de inventariserende en waarderende fase genomen dient te worden door het bevoegd gezag. Doorgaans volgt een negatief besluit wanneer er geen of onvoldoende waardevolle archeologische resten te verwachten zijn.

Naar aanleiding van een selectiebesluit kunnen de volgende maatregelen volgen:

- een volgende stap in de inventariserende /waarderende fase;
- het einde van het archeologisch onderzoek (bij een negatief selectiebesluit of een verrichte opgraving);
- het verrichten van een archeologische opgraving (al dan niet via archeologische begeleiding);
- het fysiek beschermen van de vindplaats.

Het volgen van de AMZ-cyclus is in principe het volgen van een stappenplan (zie Afbeelding 3). In dat stappenplan kunnen echter keuzes gemaakt worden vooraf of er kan een keuze gemaakt worden in wat wel en wat niet te onderzoeken.

Voor de gemeente Hulst geldt dat er vaak onderzoek uitgevoerd dient te worden op plaatsen waar in het verleden vestingwerken uit de Nieuwe Tijd gelegen waren of nog deels gelegen zijn. De vraag is echter of het zinvol is om altijd onderzoek uit te voeren op deze complexen. Onderzoek waarbij een vlak ondiep wordt ontgraven levert alleen iets op wanneer er nieuwe wetenschappelijke informatie te verkrijgen valt. Dat zal bij het ontgraven van een zone waar mogelijk in een ravelijn bebouwing gestaan heeft zinvol zijn, maar bij het ontgraven van een stukje wal of dijk niet. Op die plekken is het weer zinvol om een doorsnede te documenteren. Dit geldt met name ook voor de aanleg of vervanging van kabels en leidingen. Wanneer een onderzoek hierbij niet tot nieuwe informatie kan leiden of tot geringe informatie omdat de sleufjes erg klein zijn, wordt een archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht.

Een format voor advisering houdt in dat er rekening gehouden wordt in het advies met de volgende aspecten:

- diepte van te verstoren zone
- oppervlakte van te verstoren zone
- methode van (af)graven/verstoren
- aard vondstcomplex

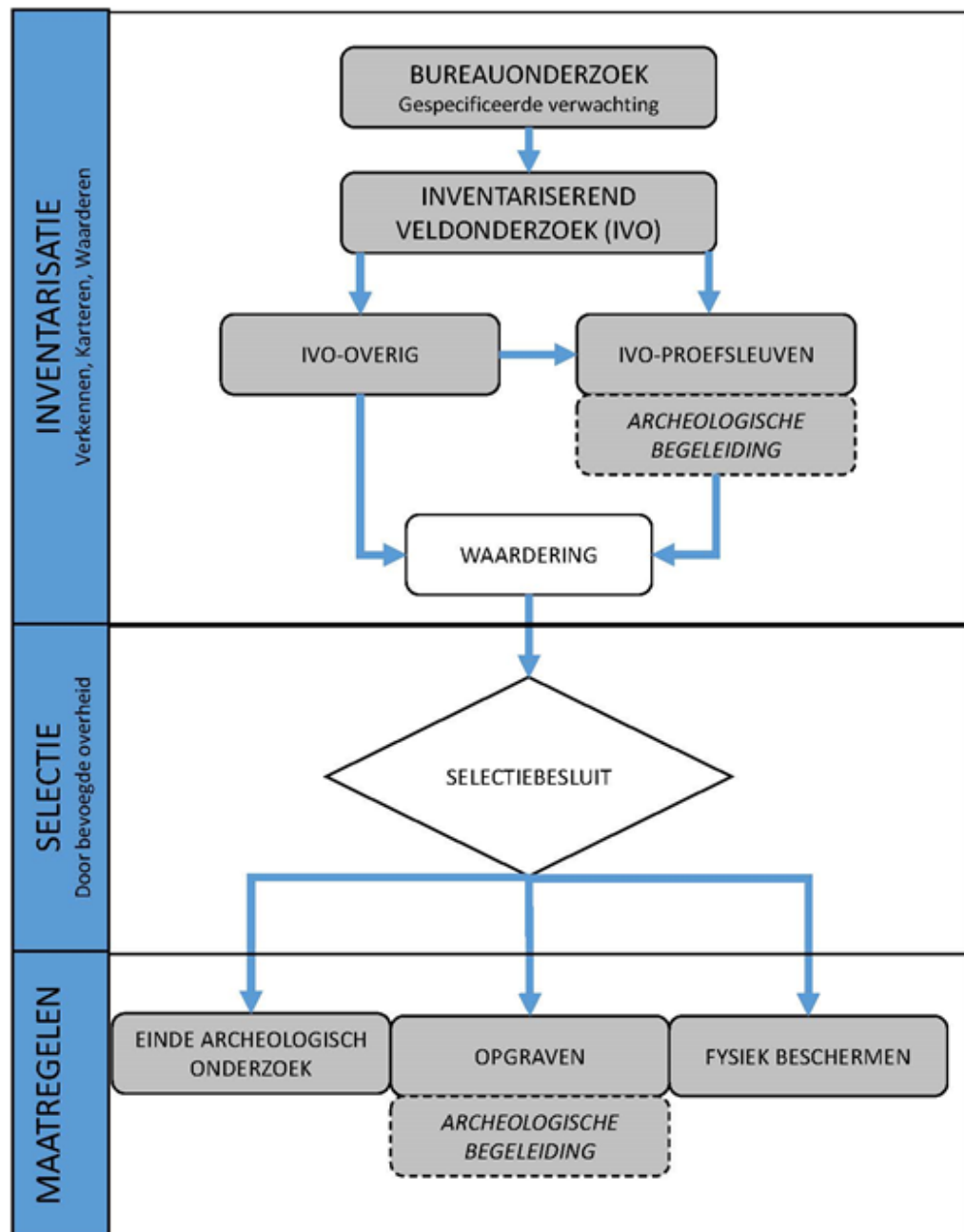
De eerste twee aspecten hebben betrekking op het archeologiebeleid. Indien daaruit voortkomt dat er onderzoek moet plaatsvinden, dient vervolgens gekeken te worden naar hoe er wordt verstoord (bijv. een gestuurde boring kan niet archeologisch worden begeleid) en welke vorm van onderzoek een bepaald type vondstcomplex nodig heeft om het best onderzocht te worden.

Een combinatie van deze zaken moet leiden tot een goed advies. Een advies komt niet tot stand enkel op basis van beleid, maar door het praktisch, efficiënt en pragmatisch omgaan ermee. Ook dit vergroot het draagvlak van archeologie bij de bevolking en bij de partijen die de bodem verstoren.

Voor gravend onderzoek wordt een Programma van Eisen opgesteld door de initiatiefnemer dat ter goedkeuring aan de gemeente wordt voorgelegd. Indien geen vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht door de gemeente bestaat de Meldingsplicht Archeologie. In het kader van de Erfgoedwet is de vinder bij het vermoeden van een archeologische vondst verplicht dit te melden bij de Minister. In Zeeland heeft de Provincie Zeeland een loket hiervoor bij de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland. Bij grote projecten overweegt de gemeente of een Plan van Aanpak Toevalsvondsten/Realisatievondsten kan worden ingezet. Dit geldt voor gebieden of werkzaamheden die vrijgesteld zijn van onderzoek, maar waar toch resten worden aangetroffen⁸. Hierbij wordt stagnatie van de werken voorkomen door inzet van een archeoloog die direct ter plaatse komt om de vondsten te bekijken. De initiatiefnemer stelt een Plan van Aanpak Toevalsvondsten/Realisatievondsten op dat onderdeel uitmaakt van afspraken met de gemeente.

Op die manier kan de gemeente ervoor zorgen dat de werken door kunnen gaan en dat de archeologie gedocumenteerd wordt voor generaties die na ons komen.

De gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen hebben het voornemen om een eigen format Plan van Aanpak Toevalsvondsten/Realisatievondsten op te stellen in het kader van de samenwerking.

Afbeelding 3 Schema van de Archeologische Monumentenzorg Cyclus (AMZ).

Hoofdstuk 4 Aardkundebeleid 2016

4.1 Inleiding

De eerste stap om te komen tot een nieuw gemeentelijk aardkundebeleid is een inventarisatie van de reeds bestaande aardkundige waarden uit te voeren. De Provincie Zeeland is reeds geruime tijd bezig om dit in de gehele provincie in kaart te brengen. In 2013 heeft zij 26 Aardkundig waardevolle gebieden in de provincie Zeeland aangewezen. In de gemeente Hulst zijn vijf van deze aardkundig waardevolle gebieden gelegen. Het gaat om grotere gebieden zoals het Dekzandgebied tussen Hulst en Sint Jansteen en het Verdrongen Land van Saefthinge maar ook om kleinere gebieden zoals De Putting in Hengstdijk en de groeve in Nieuw-Namen tot een object zoals het pingoruïnerestant bij Schuddebeurs. De voorhanden liggende stukken bieden voldoende informatie om tot een gemeentelijk beleid in aardkunde te komen. Dit beleid zal tevens worden vertaald naar het nieuw gebiedsdekkend bestemmingsplan Hulst Archeologische en Aardkundige waarden (2016).

Hierna wordt het nieuwe beleid beschreven. Een beleid voor aardkundige waarden is nieuw in de gemeente Hulst. De gemeente wil hierbij voldoen aan zaken die in de nieuwe Cultuurnota van de provincie Zeeland staan, zoals het aanwijzen van een terreinen met een Waarde-Aardkunde in bestemmingsplannen. De aanwijzing van de provincie Zeeland als Aardkundig Monument (zoals het Verdrongen Land van Saefthinge en de Meester van der Heijdegroeve in Nieuw-Namen) heeft de gemeente ertoe gezet om alle gebieden in de gemeente te bekijken en daar waar mogelijk planologisch te beschermen. Een overzicht van de planologisch beschermde gebieden zijn opgenomen in Bijlage 5.

4.2 Nieuw aardkundebeleid 2016

4.2.1 Inwerkingtreding

Het nieuwe aardkundebeleid treedt in werking bij de vaststelling van het bestemmingsplan Archeologische en Aardkundige Waarden van de gemeente Hulst.

4.2.2 Aardkundige waarden

Het landschap in de gemeente Hulst is van nature vormgegeven door water en wind. Stormvloed en zijn van grote betekenis geweest voor de vorming ervan. De gecombineerde werking van zeewater, rivierwater en wind heeft naast de vorm van het landschap ook de samenstelling van de ondergrond bepaald. De natuurlijke ontstaansgeschiedenis is niet altijd meer in het huidige landschap te herkennen. Het land is door de mens in gebruik genomen, in cultuur gebracht. In eerste instantie is de wijze waarop de mens het landschap in gebruik heeft genomen sterk beïnvloed door de aardkundige omstandigheden van het landschap. De hogere delen in het landschap, zoals oeverwallen en strandwallen, hebben door hun hogere ligging lange tijd de vestigingslocaties van de mensen bepaald. Naarmate de (technische) mogelijkheden, de welvaart en de bevolkingsgroei toenamen, zijn ook de in eerste instantie ongunstige gebieden in cultuur gebracht. Met alle technische kennis en mogelijkheden van deze tijd heeft het Zeeuwse landschap de huidige vorm gekregen. Vanuit aardkundig oogpunt gezien is het gehele Zeeuwse landschap van aardkundige betekenis. Het is echter, gezien de vele andere functies van het landschap, niet mogelijk/wenselijk om de hele provincie of gemeente als aardkundig waardevol gebied op de kaart te zetten. Daarom werd voor de gemeente Hulst een Aardkundig waardevolle gebiedenkaart (selectie van aardkundig waardevolle gebieden) gemaakt, waaruit de gemeente vervolgens 2 gebieden heeft uitgekozen om planologisch te beschermen⁹.

In de gemeente Hulst liggen de volgende Aardkundig waardevolle gebieden:

- *Verdronken Land van Saefthinge*
Uniek schorregebied waarin vele verdronken resten vanaf de prehistorie verborgen liggen. Het gebied is door stormvloeden (1515, 1530 en 1570) en militaire inundaties (1584-1585) ondergelopen. Het gebied lag strategisch ten opzichte van Antwerpen, waar een Kasteel gelegen was, verschillende dorpen en vuurbakens. Het is een groot vogelgebied. Het gebied is al op vele wijzen van een bescherming voorzien en behoeft in het kader van Aardkundige waarde geen extra bescherming via het bestemmingsplan.
- *Nieuw-Namen Meester van der Heijdegroeve*
Ongeveer 3 miljoen jaar geleden was hier een kustvlakte met sporen van zee-egels en wormen. Een half miljoen jaar later was de zee teruggetrokken en ontwikkelde hier een bodem, die nu nog als een harde ijzerzandsteenbank te zien is. Alle jongere afzettingen daarboven zijn verdwenen. Tussen het Pleistocene dekzand van ca 13.000 jaar geleden en 2,5 miljoen jaar geleden zit dus een gat. Het gebied is zo uniek en heeft niet alleen in de gemeente, maar ook in heel Europa een bijzondere waarde. Om die reden krijgt de groeve een planologische bescherming in het bestemmingsplan als aardkundige waarde. De begrenzing is deze waar de groeve ligt, de terreinen die eraan grenzen waar geen bebouwing staat.
- *Hengstdijk De Putting*
Dit is een poelgebied bestaande uit laaggelegen poelgronden. Het heeft een hollebollik karakter als gevolg van veenwinning (moernering). In 2015 werd De Putting opnieuw ingericht en werden delen van de oude verkaveling in ere hersteld. Dit gebied is recent hersteld qua verkaveling via een provinciaal project. Het gebied herbergt meerdere waarden waaronder aardkundig door menselijk handelen. Dit is voor de gemeente minder bijzonder. Om die reden is het niet planologisch beschermd als aardkundige waarde.
- *Hulst Laagte met randwal (pingo)*
Een pingo is een overblijfsel is uit de laatste ijstijd. Ook dit fenomeen – al zal dit nog nader moeten worden onderzocht- is zeer uniek voor de gemeente Hulst maar ook voor heel Zuidwest-Nederland. Het gebied is qua oppervlakte goed afgebakend en niet erg groot. De gemeente wil het planologisch beschermen door opname het bestemmingsplan als aardkundige waarde.

- *Sint Jansteen Dekzandgebied*

Tijdens de laatste ijstijd werd hier dekzand afgezet door de wind. Het zand waaide op uit het Noordzeebekken dat tot die tijd nog grotendeels droog stond. In tegenstelling tot de rest van Zeeland bleef in het zuidelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen het dekzand lang aan het oppervlak liggen. Rond 500 voor Christus waren deze dekzandgebieden bedekt met veen, maar deze is nu weer verdwenen door erosie en afgraven van veen (moertering). Vanaf 300 na Christus rees de zeespiegel en werd het klimaat warmer en natter. Er ontstonden veel kreken. Sommige kreken doorsneden het dekzandgebied. De mix van deze twee landschappen uit twee verschillende perioden met een verschillende ontstaansgeschiedenis is bijzonder. Dit gebied is erg groot en loopt door naar het westen tot in Aardenburg. De gemeente zal dit gebied niet planologisch beschermen omdat zij de ruimtelijke ontwikkeling van hoger belang acht dan de aardkundige waarde van dit fenomeen. Een planologische bescherming zou het gebied op slot zetten en dat is niet wat de gemeente wil.

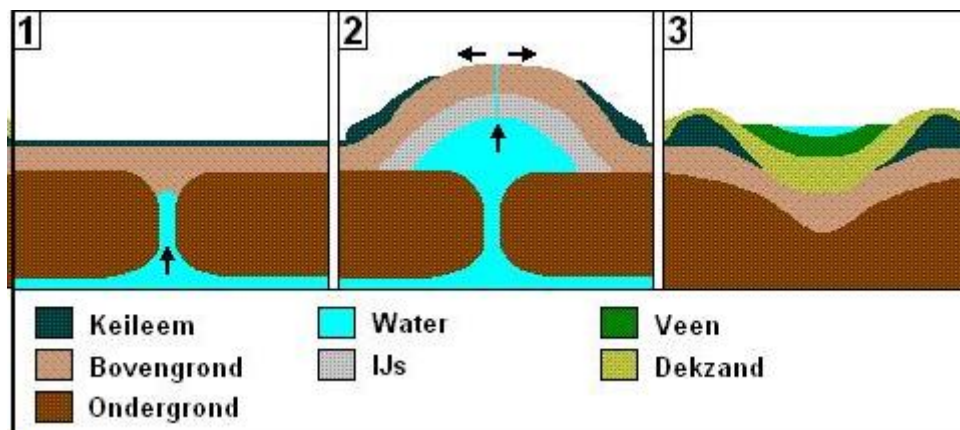
Het Verdrongen Land van Saeftinghe en de Meester van der Heijdingroeve werden door de Provincie Zeeland tevens aangewezen tot Aardkundig Monument.

De gemeente Hulst heeft op basis van de inventarisatie uit 2008 en vaststelling door de Provincie Zeeland in 2013 van de Aardkundig waardevolle gebieden een keuze gemaakt om twee van deze aardkundig waardevolle gebieden een planologische bescherming te geven in het nieuwe paraplubestemmingsplan Hulst Archeologische en Aardkundige waarden (2016). Bij deze keuze is de afweging gemaakt om kleinere gebieden op te nemen die zonder bescherming mogelijk door dynamische ruimtelijke ontwikkelingen zouden kunnen verdwijnen. Grote zones zoals het dekzandgebied bij Sint Jansteen zijn niet makkelijk te beschermen tegen ruimtelijke ontwikkelingen. De gemeente Hulst heeft de volgende archeologisch waardevolle gebieden planologisch beschermd:

Hulst - Laagte met randwal (mogelijke pingoruïnerestant)

De Laagte met randwal is een vermoedelijk pingoruïnerestant. Een pingo is een heuvel in het landschap waaronder zich een ijslens bevindt. Pingo's bestaan alleen in gebieden met een heel koud klimaat (zoals Alaska en Groenland). Gedurende de laatste ijstijd (het Weichselien, 115.000 tot 10.000 jaar geleden) heerste er in Nederland een toendraklimaat. Ook in Nederland kwamen toen pingo's voor. De restanten van deze pingo's vinden we nu terug in het landschap; we noemen ze pingoruïnes.

Pingoruïnes zijn de overblijfselen van een pingo als het ijs in de ondergrond smelt. Er ontstaat dan een ringvormige krater die wordt opgevuld met smeltwater. Dit meertje kan vervolgens in een warmere tijd weer opgevuld worden met organisch materiaal als gevolg van plantengroei. In de loop der tijd vormt zich uit dit organisch materiaal veen. Later is dat veen er door de mens uit gehaald om te gebruiken als brandstof. Hierdoor werd de vorm van de pingo's weer zichtbaar als ronde meertjes in het landschap. In Nederland vinden we pingoruïnes voornamelijk in het noorden en het oosten van het land¹⁰. Indien deze laagte met randwal ten noorden van Hulst inderdaad een pingo is, zou dit een zeer zeldzaam fenomeen zijn in Zuidwest-Nederland. Het zou in ieder geval de enige in Zeeland zijn!

Afbeelding 4 Ontstaan van een pingorüine (Bron: verhaal140.wordpress.com)

Omdat het sinds de afloop van de laatste ijstijd altijd open water is gebleven, heeft zich op de bodem van het meer een 'klimaatarchief' opgebouwd dat van groot belang is voor de wetenschap. Stuifmeelkorrels van planten die in de omgeving groeiden zijn in het meer ingewaaid en bewaard gebleven in kleilagen op de bodem. Elk jaar vormde zich een nieuw laagje met nieuwe stuifmeelkorrels. Zo heeft zich een 15 meter dik sedimentpakket opgebouwd. In het meer staat nu nog maar 2 meter water, dus de kuil raakte in de afgelopen 10.000 jaar bijna geheel opgevuld. Door de stuifmeelkorrels in de lagen te onderzoeken kunnen paleobotanici de klimaatgeschiedenis en vegetatieontwikkeling sinds het begin van het Holoceen reconstrueren. Pingorüines vertellen dus in meerdere opzichten de ontstaansgeschiedenis van ons land.

Door de zone Laagte met randwal planologisch te beschermen wil de gemeente Hulst voorkomen dat zonder nader onderzoek naar deze mogelijk pingorüine bijzondere aardkundige waarden verloren zouden gaan. De gemeente Hulst beschikt over bijzondere aardkundige fenomenen die in een groter geheel publiek kunnen trekken naar de gemeente, zoals bijvoorbeeld bij de totstandkoming van een geopark.

Nieuw-Namen - Meester van der Heijdegroeve

In deze groeve, tot begin van de 21ste eeuw grotendeels in gebruik als vuilnisbelt, komen lagen uit het Pliocene aan de oppervlakte. Dit is de laatste periode van het Boven-Tertiair (of Neogeen). Deze periode gaat vooraf aan het Pleistoceen. De afzettingen in de groeve zijn ongeveer 3 miljoen jaar geleden gevormd toen dit gebied een kustvlakte was met (Pliocene) zanden aan het oppervlak. Dit maakt deze plek uniek in Nederland!

In de onderste lagen van de groeve die zichtbaar zijn komen resten van zandbanken voor waarin dieren zoals zee-egels, krabben en wormen gangen gemaakt hebben. Deze zijn nu nog herkenbaar als gat en als versteende gang (zie Afbeelding 5).

Aan het begin van het Pleistoceen, circa 2,5 miljoen jaar geleden, ontwikkelde zich een bodem in de kustsedimenten. De kust lag toen niet meer bij Nieuw-Namen. Een mooi en opvallend restant van deze bodem zijn de ijzerzandsteenbanken die nu nog in de groeve te zien zijn. Dit is een hele harde laag en juist omdat deze laag zo hard is, is de kauterheuvel bewaard. De lagen die erna bovenop afgezet zijn, zijn verdwenen. Enkel de schelpen die verkit zijn in het zand zijn nog overgebleven. Er zit in tijd een gat van 2,5 miljoen jaar tussen de Pliocene zandlaag en het pleistoceen dekzand dat nu aan het oppervlak ligt. In dat Pleistocene dekzand komen ook archeologische sporen en resten voor uit de Vroege en Late prehistorie. Zo werden vele vuursteenvondsten ontdekt en twee handgevormde potten uit de Bronstijd (ca. 1000 voor Christus).

Afbeelding 5 versteende wormgang uit zandbanken. (Bron: Edufact!)

Vanaf de 17e eeuw was deze locatie een zandgroeve. In de 20ste eeuw werd de grote zandput opgevuld met voornamelijk huishoudelijk afval. In 1963 kwam daar een eind aan en in 1983 werd de groeve een klein deel (zie Afbeelding 6) opengesteld voor geïnteresseerden. In 2010 vond een grote bodemsanering plaats in de groeve en werd de huisvuilbelt grotendeels verwijderd. Staatsbosbeheer heeft de groeve opnieuw ingericht en opengesteld voor het grote publiek.

4.2.3 Aardkundebeleid

Het aardkundebeleid van de gemeente Hulst is erop gericht om de kleinere, behapbare gebieden planologisch te beschermen. In Bijlage 5 zijn deze gebieden opgenomen op kaart.

4.2.3.1 Vrijstellingsgrenzen

Oppervlakte en Diepte

In het kader van het beleid met betrekking tot de vrijstellingsgrenzen van de verplichting tot geologisch onderzoek werd door de gemeente één oppervlaktecategorie vastgesteld, die van toepassing zijn als een initiatief aardkundig waardevolle gebieden dreigt te verstoren. Voor alle gebieden geldt geen vrijstellingsoppervlakte en geen vrijstellingsdiepte.

Dit betekent overigens wel dat normaal agrarisch gebruik van het gebied is toegestaan.

Afbeelding 6 Zicht op de groeve te Nieuw-Namen na de sanering en openstelling in 2011. (Bron: gemeente Hulst)

Hoofdstuk 5 Juridische regeling

5.1 Algemeen

Er is gekozen voor de vorm van een bestemmingsplan, waarin een aantal regels worden aangepast en toegevoegd aan de bestemmingsplannen en bestemmingen die in artikel 2 zijn genoemd. De regels en de geometrisch bepaalde vlakken worden herzien. Omdat de regeling overkoepelend geldt voor een groot aantal bestemmingsplannen wordt het een paraplubestemmingsplan genoemd. Bestaande archeologische bepalingen in de, in artikel 2 genoemde, bestemmingsplannen worden hierbij ingetrokken.

5.2 Vrijstellingenkaart

Deze kaart (Bijlage 1 bij de regels) wordt in eerste instantie vastgesteld met het bestemmingsplan, maar kan tussentijds door het College van B&W worden gewijzigd en geactualiseerd. Het betreft dan een actualisatie op grond van gegevens uit nieuw onderzoek. Hiermee wordt het mogelijk om op een betrekkelijk eenvoudige manier meer buitengebied op verantwoorde wijze vrij te geven voor grondbewerkingen op grotere diepte. Voor een wijziging van deze kaart wordt advies gevraagd bij de adviseur archeologie van de gemeente Hulst.

5.3 Normaal agrarisch gebruik

Ten aanzien van normaal agrarisch gebruik: Voor het hele grondgebied van Hulst geldt een algemene vrijstellingsdiepte van 0,40 meter beneden het huidige maaiveld. Deze diepte is ruim voldoende om met de gangbare technieken de nodige grondbewerkingen uit te voeren, waaronder ook kerende grondbewerking (ploegen). Daarnaast is het ook geen bezwaar om de aanleg van ontwateringsdrainage d.m.v. sleufloze drainagetechniek (b.v. met een V-ploeg) vrij toe te staan op landbouwpercelen. Het te verwachten versturende effect van deze drainagetechniek op eventueel aanwezige archeologische waarde in de ondergrond wordt als zeer gering ingeschat.

De aanleg van drainage door middel van kettingtechnieken kan niet worden vrijgesteld. De toepassingen van deze techniek zijn in de praktijk divers en de verstoring dient per geval te worden bekeken. Voor aanleg van drainage met kettingtechniek op landbouwpercelen is een vergunningsaanvraag noodzakelijk, tenzij de werkzaamheden niet dieper reiken dan de vrijgestelde diepte of de verstoring blijft onder het maximaal te verstoren oppervlak onder deze diepte.

In de praktijk zal voor de meeste gevallen zonder vergunning mogelijk zal blijven om diepdrainage t.b.v. beregening aan te kunnen leggen, omdat dit slechts een enkele drain betreft op een landbouwperceel en hiermee de eventuele verstoring binnen het vrijstellingsoppervlak in het buitengebied blijft (versturend oppervlak onder 0,40 m-mv kleiner dan 500 m² of 1000 m²). Ook het tijdelijk ophogen met of tijdelijk opslaan van (aardappel)sorteergrond -met de bedoeling deze te verspreiden op het betreffend perceel- wordt tot normaal agrarisch gebruik gerekend.

Grondbewerkingen als diepploegen en diepwoelen worden in beginsel als te verstorend gezien voor eventueel aanwezige archeologische waarden in de ondergrond.

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Dit bestemmingsplan doorloopt de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) vastgelegde bestemmingsplanprocedure. Tijdens deze procedure zijn er verschillende momenten waarop burgers en andere belanghebbenden hun zienswijze op het plan kenbaar kunnen maken.

Omdat geen sprake is van een nieuw beleidsvoornemen, sterker nog, er is sprake van een juiste juridische vertaling om het vastgestelde beleid te kunnen toepassen, is inspraak ingevolge de gemeentelijke Inspraakverordening niet nodig. Wel worden de Provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen over deze werkwijze in het kader van het wettelijke verplichte vooroverleg ex artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) geïnformeerd.

Het ontwerp bestemmingsplan heeft van 9 maart tot en met 19 april voor een periode van 6 weken ter inzage gelegen. In deze periode kan eenieder zijn zienswijze kenbaar maken. Zowel de ZLTO, de provincie als het waterschap ontvingen een kennisgeving van de ter inzage legging van het ontwerp bestemmingsplan. De ZLTO heeft al haar leden schriftelijk geïnformeerd over voorliggend bestemmingsplan.

Gedurende de termijn dat het plan ter inzage heeft gelegen is één zienswijze ingediend. Deze zienswijze heeft geleid tot een beperkte aanpassing van hoofdstuk 1 (begrippen) van de regels.

Naast deze zienswijze zijn er ook een aantal ambtshalve wijzigingen doorgevoerd. Deze hebben ook met name betrekking op artikel 1 (begrippen).

Na de vaststelling wordt het bestemmingsplan nogmaals zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze periode bestaat de mogelijkheid tot het indienen van beroep bij de Raad van State.

6.2 Financiële uitvoerbaarheid

Indien het bestemmingsplan voorziet in de uitvoering van werken door de gemeente moet de financieel-economische uitvoerbaarheid hiervan worden aangetoond. Van een dergelijk handelen is met het aanpassen van de juridische regeling in deze herziening geen sprake, zodat de economische uitvoerbaarheid in deze niet hoeft te worden aangetoond.

6.3 Grondexploitatie

Het doel van de grondexploitatieregeling is het inzichtelijk maken van de financiële haalbaarheid en het bieden van meerdere mogelijkheden voor het kostenverhaal, waardoor er meer sturingsmogelijkheden zijn.

Omdat in de voorliggende herziening geen ontwikkelingen worden toegestaan waarvoor de gemeente kosten moet maken, is het opstellen van een exploitatieplan in de zin van de Wro niet aan de orde.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Tijdstabel

Bijlage 1 Tijdstabel

Paleolithicum	tot 8800 v. Chr.	Vroeg-Paleolithicum Midden-Paleolithicum Laat-Paleolithicum	tot 300.000 BP 300.000 BP - 35.000 BP 35.000 BP - 8800 v. Chr.
Mesolithicum	8800 – 4900 v. Chr.	Vroeg-Mesolithicum Midden-Mesolithicum Laat-Mesolithicum	8800-7100 v. Chr. 7100-6450 v. Chr. 6450-4900 v. Chr.
Neolithicum	5300 – 2000 v. Chr.	Vroeg-Neolithicum Midden-Neolithicum Laat-Neolithicum	5300-4200 v. Chr. 4200-2850 v. Chr. 2850-2000 v. Chr.
Bronstijd	2000 – 800 v. Chr.	Vroege Bronstijd Midden-Bronstijd Late Bronstijd	2000-1800 v. Chr. 1800-1100 v. Chr. 1100-800 v. Chr.
IJzertijd	800 – 12 v. Chr.	Vroege IJzertijd Midden-IJzertijd Late IJzertijd	800-500 v. Chr. 500-250 v. Chr. 250-12 v. Chr.
Romeinse tijd	12 v. Chr. – 450 na Chr.	Vroeg-Romeinse tijd Midden-Romeinse tijd Laat-Romeinse tijd	12 voor-70 na Chr. 70-270 na Chr. 270-450 na Chr.
Middeleeuwen	450 – 1500 na Chr.	Vroege Middeleeuwen Late Middeleeuwen	450-1050 na Chr. 1050-1500 na Chr.
Nieuwe tijd	1500 – heden		

Archeologische periode-indeling (Bron: Louwe Kooijmans et al., 2005, fig. 1.10.)

Bijlage 2 Archeologische beleidskaart gemeente Hulst

Archeologische beleidskaart

Project:
15004-002

Gemeente:
Hulst

Versie:
19-09-2016

Legenda

Topografie en grenzen

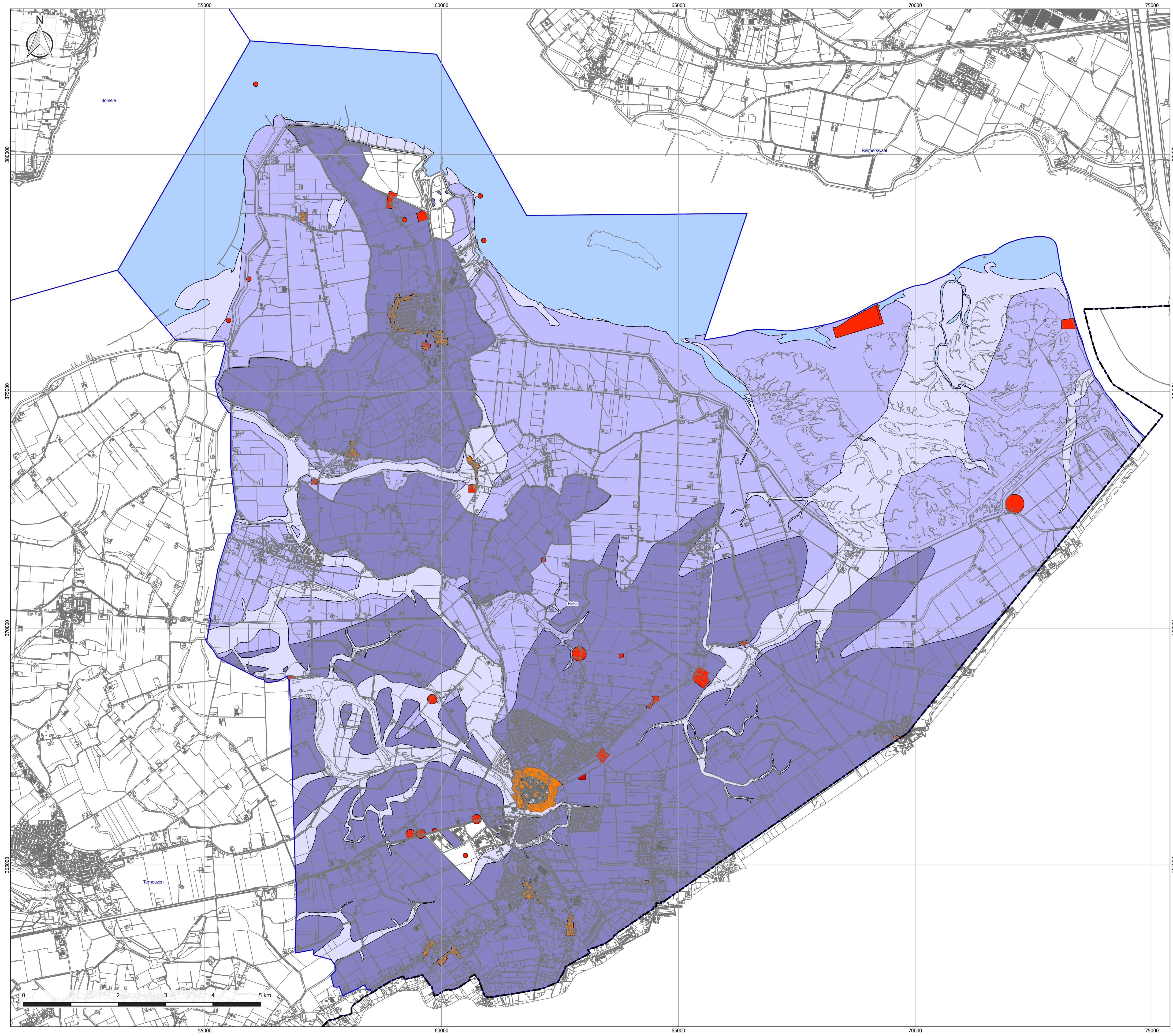
— Landsgrens

□ Gemeentegrenzen

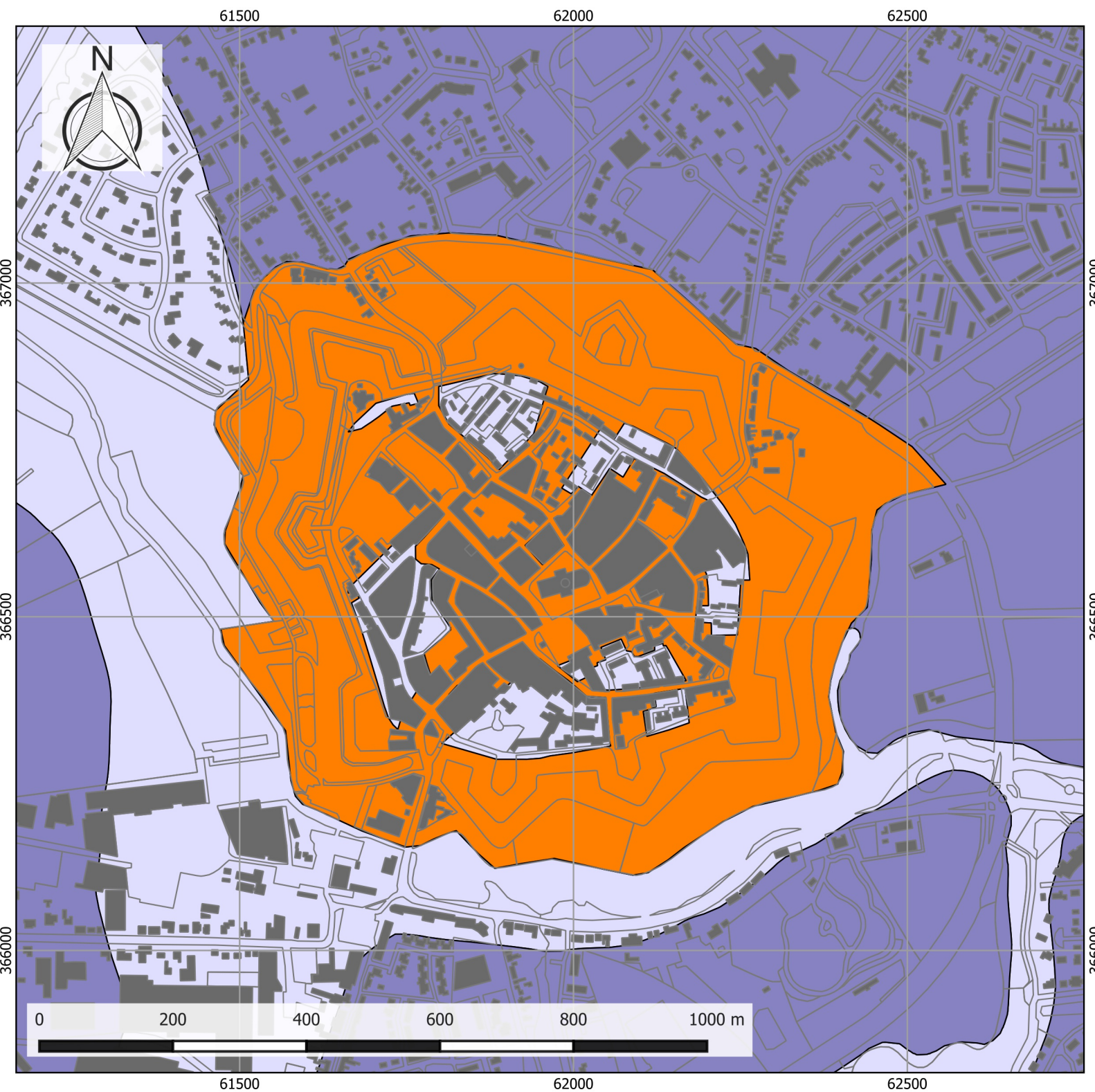
Beleidskaart 2016

- 1 - Wettelijk beschermd monument
- 2 - Terrein van archeologische waarde
- 3 - Gewaardeerde stads-:dorp-skern
- 4 - Hoge verwachting
- 5 - Gemiddelde verwachting
- 6 - Lage verwachting
- 7 - Waterbodem

EDUFACT
advies in erfgoed

Bijlage 3 Archeologische beleidskaart kern Hulst

Kern Hulst

Project:
15004-002

Toponiem:
Kern Hulst

Plaats:
Hulst

Legenda

- 3 - Gewaardeerde stads-/dorpskern
- 4 - Hoge verwachting
- 6 - Lage verwachting

EDUFACT
advies in erfgoed

RUBICONERFgoed

alea iacta est

Bijlage 4 Scheepswrakken

Scheepswrakken

Project:
15004-002

Toponiem:
Waterbodemb Hulst

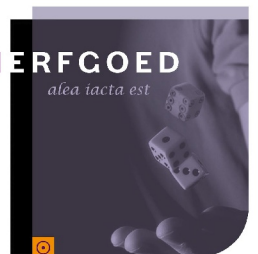
Plaats:
Hulst

Legenda

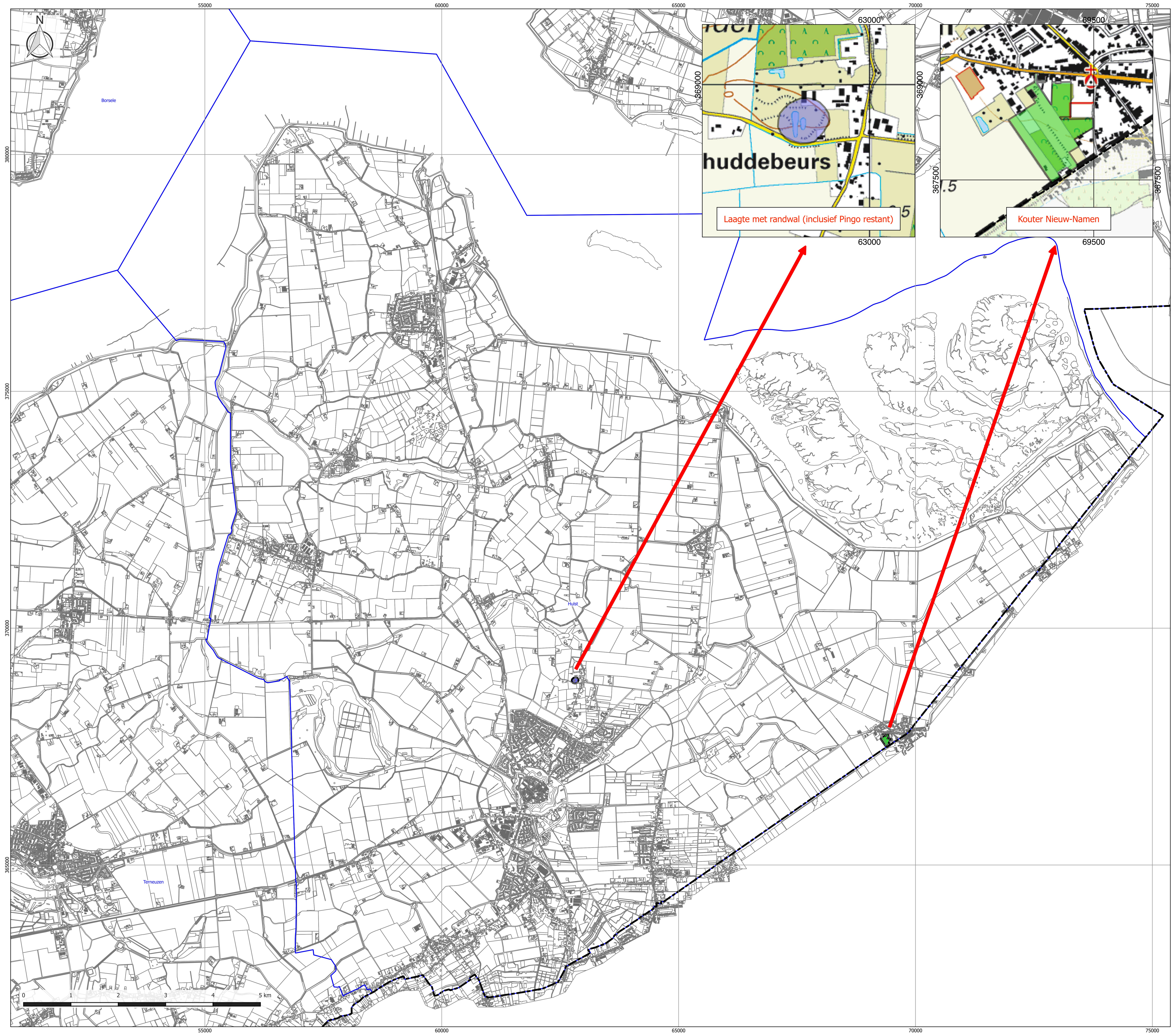
- Gemeentegrenzen
- Scheepswrakken Hulst

EDUFACT
advies in erfgoed

RUBICONERFgoed

Bijlage 5 Beleidskaart aardkundige waarden

Hulst Aardkundige Waardenkaart

Project:
15004-002

Gemeente:
Hulst

Versie:
21-07-2016

Legenda

Gemeentegrenzen

Landsgrens

Aardkundige waarden gemeente Hulst

Kouter Nieuw-Namen

Laagte met Randwal (inclusief Pingo restant)

EDUFACT
advies in erfgoed

RUBICONERFGOED

Bijlage 6 Lijst van wettelijk beschermde archeologische monumenten in de gemeente Hulst

Bijlage 6 Lijst van wettelijk beschermde archeologische monumenten in de gemeente Hulst

AMK nr 652

Bron(nen) ARCHIS-waarnemingsnummer(s)	AMK 652/ Waarneming 21152
Coördinaten	62979/366847
Kaartblad	55A
Gemeente	Hulst
Toponiem	Kasteel Maelstede
Maaiveld	Akker, weide
Hoogte maaiveld t.o.v. NAP	1,00 meter +NAP
Complextype	Kasteel
Datering	LMEA-B
Vondsten uit	Archeologisch: proefopgraving
Diepteligging archeologische laag/vondsten	Direct onder het maaiveld
Omvang vindplaats	Ca. 13.000 m2
Literatuur/Publicatie	J.A. Trimpe Burger 1969 R.H.J. Klok 2005 Van den Broecke 1978

Bijlage 7 Bronnen

Bronnen

Literatuur

Alkemade, M. , R.M. van Heeringen & W.A.M. Helsing, 2011. Archeologiebeleid gemeente Hulst Deel A: Beleidsnota archeologie (Vestigia-rapport V708-A).

Bosman, A.V.A.J. & S.M. van Roode, 2008. *Selectiebeleid gemeente Schouwen-Duiveland*, Woerden (Archaeologic rapportage 359).

Brugman, A., R.M. van Heeringen & R. Schrijvers, 2011. Archeologiebeleid gemeente Hulst Deel B: Toelichting beleidskaart (Vestigia-rapport V707B).

Burger, M., 2006a. *Nota archeologische monumentenzorg Walcheren 2006. Van krekten tot kreekkruggen; de ruggengraat van de Walcherse archeologische monumentenzorg*, Middelburg/Veere/Vlissingen (nota).

Burger, M., 2006b. *Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart Walcheren 2006. Van krekten tot kreekkruggen; de ruggengraat van de Walcherse archeologische monumentenzorg*, Middelburg/Veere/Vlissingen (nota).

Dierendonck, R.M. van & J. Jongepier, 2001. Verdrongen landschappen: cultuurhistorie in de Westerschelde, *Zeeuws Landschap* 17, nr. 3, 6-9.

Dierendonck, R.M. van & J.J.B. Kuipers (m.m.v. D. de Koning-Kastelijn), 2004. 'Omgaan met verdrongen dorpen', in: J.J.B. Kuipers (red.), *Sluimerend in slik. Verdrongen dorpen en verdrongen land in Zuidwest-Nederland* (Middelburg 2004), 60-87.

Dierendonck, R.M. van , J.J.B. Kuipers , J. Jongepier & D. de Koning-Kastelijn (m.m.v. L.C.J. Goldschmitz-Wielinga en H. Hendrikse), 2004. 'Littkens van landverlies', in: M. Hemminga (red.), *Deltalandschap. Natuur en landschap van Zuidwest-Nederland in historisch perspectief* (Heinkenszand 2004), 111-145.

Gemeente Hulst, 2013. Handleiding gemeentelijke toets archeologiebeleid.

Helsing, W.A.M., M.M.M. Alkemade , R.M. van Heeringen, R. Schrijvers & R.M. van Dierendonck, 2008. *Archeologie naar deltoogte. Een onderzoek naar de Zeeuwse archeologiebeoefening*, Middelburg.

Hout, D., van, Dam, L. & A. van Bokhoven, 2008. Aardkundige waarden in Zeeland. Inventarisatie en classificatie aardkundig waardevolle gebieden (CSO Adviesbureau voor Milieuonderzoek 08k033)

H+N+S Landschapsarchitecten, 2002. *Staats-Spaanse Linies. Valorisering van frontierland Zeeuws-Vlaanderen een planstudie in opdracht van de provincie Zeeland*, Utrecht.

Jongepier, J., 1995. *Zeeland in de prehistorie*, Middelburg (Provincie Zeeland, afdeling Voorlichting)..

Kuipers, J.J.B. (red.), 2004. *Sluimerend in slik. Verdrongen dorpen en verdrongen land in zuidwest Nederland*, Middelburg.

Kuipers, J.J.B., & R.J. Swiers, 2005. *Het verhaal van Zeeland*, Hilversum.

Lauwerier, R.C.G.M. & R.M. Lotte (eds), 2002. *Archeologiebalans 2002*, Amersfoort.

Louwe Kooijmans, L., P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), 2005. *Nederland in de Prehistorie*. Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam

Nota AMZ Walcheren, Evaluatie 2008. *Nota archeologische monumentenzorg Walcheren. Evaluatie 2008*, Middelburg-Veere-Vlissingen. [vastgesteld april 2009].

Provinciaal Blad van Zeeland, nr 2704, 22 oktober 2014. Provincie Zeeland, 2e Rectificatie aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de provincie Zeeland 2014. Besluit van gedeputeerde staten van Zeeland van 14 oktober 2014, houdende wijziging regeling aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de provincie Zeeland.

Provincie Zeeland, 2013. Het ontstaan van Zeeland. 26 Aardkundig waardevolle gebieden in de Provincie.

Verhagen, J.G.M., & M.P. Defilet, 2009. 'Oppervlaktegrenzen bij archeologisch onderzoek. Criteria voor ontheffing verdienen betere onderbouwing', *Archeobrief* 2009:4, p. 8-14.

Visser, N.J.G. de, 2016. Hulst Archeologie- en Aardkundebeleid. Eerste herziening 2016. (EDUFACT! rapport 6)

Vos, P.C. & R.M. van Heeringen, 1997. Holocene geology and occupation history of the Province of Zeeland (SW Netherlands), *Mededelingen Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen* 59 (1997), Haarlem, 1-109.

www.saeffinghe.eu

www.egtslinieland.eu

www.gemeentehulst.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.archeologiehulst.nl

www.awnzeeland.nl

www.devierambachten.nl

www.hulstvestingstad.nl

www.geologievannederland.nl

EDUFACT
ADVIES
IN ERFGOED

Bijlage 8 Verklarende woordenlijst

Verklarende Woordenlijst

Afkortingen

AMK	Archeologische Monumentenkaart
AMZ	Archeologische monumentenzorg
Archis	Archeologisch Informatiesysteem
Bro	Besluit ruimtelijke ordening
MER	milieu effect rapportage
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (–mv = beneden maaiveld)
OCenW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
ZAA	Zeeuws Archeologisch Archief

Begrippenlijst

14C-datering - een methode om de ouderdom te bepalen van organische materialen. Organische materialen zijn bijvoorbeeld de resten van planten en dieren. Dit kan worden toegepast bij een opgraving gevonden resten van houten palen waarop een woning heeft gestaan, of een houten scheepswrak of een schedel van een holbewoner. Dan kan C14-datering worden gebruikt om te bepalen hoe oud het gevonden voorwerp is.

Archeologische Monumenten Kaart (AMK) - een archeologische beleidskaart met een overzicht van alle bekende beschermde archeologische monumenten en overige behoudenswaardige locaties in een bepaald gebied. De AMK geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1). Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK wordt niet meer bij gehouden door de provincie en het Rijk.

Archeologisch beleid - Door een overheid vastgesteld kader voor de wijze waarop zij wil omgaan met haar zorgplicht ten aanzien van archeologische waarden in haar gebied, eventueel aangevuld met verdergaande bepalingen ten aanzien van selectieprioriteiten, een beleidskaart, etc.

Archeologische maatregelenkaart - Kaart met een ruimtelijke presentatie van het te voeren beleid, vastgesteld door de bevoegde overheid.

Archeologische verwachting - Het vermoeden over het voorkomen van (de aard, omvang en kwaliteit van) archeologische waarden in het onderzoeksgebied.

Archeologische waarde - Vindplaats of vondst met een oudheidkundige waarde. Het betreft hier met name archeologische relikten in hun oorspronkelijke ruimtelijke context. Zowel grote complexen/structuren zoals nederzettingsterreinen, als afzonderlijke vondsten kunnen met deze term worden aangeduid.

Archis - ARChEologisch Informatie Systeem. Het door de RCE beheerde archeologisch informatiesysteem, met informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten. De informatie kan via een GIS-module in kaartlagen zichtbaar worden gemaakt.

Basisveen - Een veel zeldzamer tweede type veen, dat ouder is dan het Hollandveen, wordt Basisveen Laag genoemd. Beide types werden vroeger ingedeeld bij de Westlandformatie. Tegenwoordig worden het Hollandveen Laagpakket en Basisveen Laag gerekend tot de Nieuwkoop Formatie

Behoudenswaardigheid - De resultante van de verschillende stappen van waardering van een archeologische vindplaats, waarbij wordt vastgesteld of een vindplaats al dan niet voor duurzaam behoud in aanmerking komt.

Bekende archeologische waarde(n) - Vastgestelde en op schrift of in kaart gebrachte archeologische waarde(n) (i.t.t. indicatieve of verwachte archeologische waarde(n)).

Booronderzoek - Methode bij inventariserend veldonderzoek, gebaseerd op het verrichten van grondboringen, waarbij vooral wordt gelet op het voorkomen van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool en fosfaatconcentraties.

Bureauonderzoek - Het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden, binnen een omschreven gebied, resulterend in een gespecificeerde verwachting.

Complex - Een verzameling in tijd en ruimte geassocieerde vondsten en/of grondsporen.

Complextype - Interpretatie van een specifieke vondst en/of grondspoor of een groep daarvan, geeft aan in welke systeemcontext (complex) een vondst of grondspoor heeft gefunctioneerd.

Formatie van Boxtel - een jonge geologische formatie aan het oppervlak van grote delen van Nederland. De formatie bevat zeer uiteenlopende afzettingen uit het Midden en Laat-Pleistoceen en het Vroeg-Holoceen (ongeveer vanaf 600.000 jaar oud). De formatie is genoemd naar Boxtel in Noord-Brabant. De Formatie van Boxtel wordt onderverdeeld in negen laagpakketten, die elk op hun eigen wijze ontstaan zijn. Ze hebben gemeen dat ze in koude, periglaciale omstandigheden gevormd zijn door lokale of kleinschalige processen. Niet overal kan duidelijk onderscheid gemaakt worden, in dat geval noemt men de afzettingen slechts bij de naam Formatie van Boxtel.

Formatie van Naaldwijk - een zeer jonge geologische formatie, die in een groot deel van Nederland aan het oppervlak ligt. De formatie bestaat voornamelijk uit zanden en kleien die tijdens het Holoceen zijn afgezet. Dit kunnen zowel mariene, lagunaire als strandafzettingen zijn.

Geofysisch onderzoek - Onderzoek gebaseerd op geofysische meettechnieken. Hiermee kunnen structuren in de bodem opgespoord en gevisualiseerd worden.

Gespecificeerde verwachting - Eindresultaat van een Bureauonderzoek. Op basis hiervan kan een besluit genomen worden over (eventueel) vervolgonderzoek.

Hollandveen - Het Hollandveen Laagpakket is een laagpakket in de Nederlandse ondergrond, dat het grootste gedeelte van het veen aan het oppervlak in de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bevat. Het bestaat uit laagveen, zoals bosveen en rietveen, en verdrinken hoogveen, voornamelijk mosveen. Het wordt alleen onderscheiden waar de Nieuwkoop Formatie vertand voorkomt met de Naaldwijk Formatie. Het is vooral gevormd in het Midden- en Laat-Subborea. Er bestond toen langs de kust een relatief brede strandwal waarachter de lagune kon verzoeten door rivier- en regenwater. Dit maakte verlanding mogelijk waarbij lagunes en binnenwater dichtgroeiden met moerasplanten. De resten van deze planten vormden een dikke veenlaag. Het veen breidde zich zo uit van het rivierengebied tot aan de strandwallen.

Huidig gebruik - Actuele situatie van grondgebruik, voor zover van belang voor de keuze van de onderzoeksstrategie.

Inventarisatie - Onderzoek naar de aard, omvang en kwaliteit van het bodemarchief.

Inventariserend veldonderzoek - Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

KNA - Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (zie www.sikb.nl).

Laag - Een over een meer of minder groot oppervlak vervolgbare grondeenheid die op archeologische of geologische gronden als eenheid wordt onderscheiden.

Laagpakket van Walcheren – Onderdeel van de Formatie van Naaldwijk. Het bestaat uit schelpenhoudend fijn zand met kleiige lagen, soms in geulafzettingen. Het Laagpakket van Walcheren ligt bovenop het Hollandveen. In de oude lithostratigrafische indeling vielen deze afzettingen onder de Afzettingen van Duinkerke

Materiaalcategorie - Vondsten gemaakt van hetzelfde materiaal, zoals keramiek, metaal, organische materialen, glas, wandschilderingen.

Meldingsplicht – Erfgoedwet 2016: Een persoon die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt, waarvan deze weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), is verplicht hiervan binnen drie dagen aangifte te doen bij de bevoegde overheid. Dit is de wettelijke meldingsplicht voor 'toevalsvondsten' die voor elke burger geldt.

Monitoring - Het verwerven van meetbare, kwantitatieve gegevens over de bodemkwaliteit van een archeologische vindplaats.

Monument - Algemene term, in de archeologische monumentenzorg meestal synoniem voor vindplaats. Met de term monument wordt in de AMZ dus níét per definitie bedoeld dat er sprake is van formele wettelijke bescherming.

Nationale Onderzoeks Agenda Archeologie - De NOaA geeft inzicht in de actuele thema's en vragen die in de huidige archeologische discussie centraal staan en waaraan nieuw uitvoerend onderzoek een bijdrage kan leveren. In de NOaA wordt soms ook aangegeven wat de meest geschikte onderzoeksmethoden zijn voor de beantwoording van deze vragen; hij verduidelijkt de potentiële relaties tussen uitvoerend onderzoek en vigerende onderzoeksprogramma's en hij geeft inzicht in het belang van specialistisch onderzoek (bijv. van specifieke materiaalcategorieën). De NOaA kan ingezet worden als instrument voor het opstellen van onderzoeksplannen, de selectie en waardering van vindplaatsen en het opstellen van Programma's van Eisen Het is een gemeenschappelijk product van het hele archeologisch veld (RCE, universiteiten, bedrijfsleven, gemeentelijke archeologen).

Opgraven/ Opgraving - De ontsluiting van een vindplaats met als doel de informatie te verzamelen en vast te leggen die nodig is voor het beantwoorden van de in het Programma van Eisen verwoorde onderzoeksvra(a)g(en) en het behalen van de onderzoeksdoelstellingen.

Oppervlaktekartering - Karteringsmethode waarbij aan de hand van vondsten aan het oppervlak vindplaatsen worden gelokaliseerd. Hiertoe worden met name akkerbouwpercelen (in verband met de vondstzichtbaarheid) in raaien met een regelmatige tussenafstand belopen, waarbij het oppervlak op vondsten wordt geïnspecteerd.

Pingoruïne - Een pingo (Inuktitut voor *kleine heuvel*) is een bolvormige heuvel die ontstaat in een gebied met permafrost waar door het uitzetten van bevroren / beviezend grondwater (hydrostatische druk) een laag bevroren grond wordt opgetild. De kern van een pingo, die soms nauwelijks kleiner is dan de totale pingo zelf, bestaat uit een lensvormig lichaam van zuiver ijs.

Proefsleuf - Methode bij Inventariserend veldonderzoek waarbij in een patroon sleuven worden gegraven.

Programma van Eisen (PvE) - Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

Prospectie - Systematische opsporing van archeologische waarden door middel van nondestructieve methoden en technieken.

Sediment – aanduiding voor materiaal dat is meegevoerd door wind, water en/of ijs en vervolgens is neergeslagen of afgezet (bijvoorbeeld grind, zand, klei).

Selectieadvies - Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Selectiebesluit - Een gemotiveerd besluit van de bevoegde overheid tot het al dan niet behouden van een bepaalde archeologische vindplaats. Het besluit leidt tot het al dan niet, of onder voorwaarden, vrijgeven van een terrein of te nemen archeologische maatregelen.

Selectierapport - Rapport waarin is vastgelegd welk materiaal geselecteerd is voor nadere uitwerking (direct of in een later stadium) en welk materiaal zal worden afgestoten.

Site - Een plaats waar in het verleden menselijke activiteiten hebben plaatsgevonden.

Spoor - Een ruimtelijk duidelijk begrensbaar verschijnsel van antropogene oorsprong (bijvoorbeeld een paalkuil, lijksilhouet of muur) of natuurlijke oorsprong (bijvoorbeeld een boomval). Binnen een spoor kunnen verschillende, duidelijk te onderscheiden eenheden voorkomen.

Stratigrafie - Opeenvolging van lagen in de bodem.

Structuur - Meerdere met elkaar in ruimte en tijd, en in functioneel opzicht samenhangende sporen.

Typologie - Systematische chronologische en/of morfologische indeling van artefacten in kenmerkende grondvormen.

Verstoring - Aantasting van een gebied met archeologische waarden. Dit verschijnsel kan zich voordoen: door erosie, afgraving of egalisatie, door (diepe) bewerking van de bovengrond, door zetting als gevolg van ophoging, door verdroging en verzuring.

Vindplaats - Een ruimtelijk begrensd gebied waarbinnen zich archeologische informatie bevindt.

Vondst - Alle soorten mobilia: roerende of roerend geraakte onderdelen van onroerende goederen afkomstig van archeologisch veldwerk of uit bestaande collecties.

Vondstcomplex - Verzameling van alle vondsten uit één archeologische context.

Vondstmelding - De melding in Archis of schriftelijk aan de RCE of de provincie van aangetroffen vondsten of grondsporen. De vondstmelding vormt de documentatie van één of meerdere vondsten of grondsporen, die gevonden zijn op een bepaalde vindplaats (een locatie uitgedrukt in X-Y coördinaten), op een bepaald tijdstip en door een bepaalde persoon.

Waarderen - Het bepalen van de kwaliteit van: het bodemarchief, van vondstmateriaal of van een monster. De waardering van een vindplaats of een groep van vindplaatsen leidt tot een uitspraak over de behoudenswaardigheid ervan en vormt de basis voor het selectieadvies. Na het verwerken van het vondstmateriaal kan dit worden gewaardeerd om een selectie te kunnen maken van materiaal dat voor deponering in aanmerking komt. Monsters worden gewaardeerd teneinde een indruk te krijgen van de diversiteit, kwantiteit en conservering van organische resten.

Waarneming - Een inhoudelijk goedgekeurde vondstmelding in Archis.

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan

het Bestemmingsplan archeologische en aardkundige waarden met identificatienummer NL.IMRO.0677.ppArcheologie-001V van de gemeente Hulst;

1.2 bestemmingsplan

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en bijlagen;

1.3 archeologisch deskundige

de beleidsmedewerker archeologie van de gemeente, de gemeentelijk adviseur archeologie of een door het College van Burgemeester en Wethouders aangewezen deskundige op het gebied van archeologie.

1.4 archeologisch rapport

een rapport van een archeologisch onderzoeksbureau of een goed onderbouwd advies van een deskundige op het gebied van archeologie.

1.5 archeologische waarde

vindplaats of vondst met een oudheidkundige waarde. Het betreft hier met name archeologische relikten in hun oorspronkelijke ruimtelijke context. Zowel grote complexen/ structuren zoals nederzettingsterreinen, als afzonderlijke vondsten kunnen met deze term worden aangeduid.

1.6 KNA

Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (zie www.sikb.nl).

1.7 normaal agrarisch gebruik

werkzaamheden in de normale bouw t.b.v. de gewasteelt zoals omschreven in paragraaf 5.3 van de toelichting.

1.8 opgraven/ opgraving

de ontsluiting van een vindplaats met als doel de informatie te verzamelen en vast te leggen die nodig is voor het beantwoorden van de in het Programma van Eisen verwoorde onderzoeksvra(a)g(en) en het behalen van de onderzoeksdoelstellingen.

1.9 ophogen / ophoging

het blijvend verhogen van het bestaande maaiveld door het aanbrengen van grond of andersoortige materialen. Tijdelijke ophoging tot een maximum van 6 maanden in relatie tot de agrarische bedrijfsvoering valt hier niet onder.

1.10 verstoring

aantasting van een gebied met archeologische waarden. Dit verschijnsel kan zich voordoen: door erosie, afgraving of egalisatie, door (diepe) bewerking van de bovengrond, door zetting als gevolg van ophoging, door verdroging en verzuring.

1.11 vrijstellingsdiepte

De in bijlage 1 de voor dat gebied, aangegeven vrijstellingsdiepte.

Artikel 2 Toepassingsregels

Dit bestemmingsplan is van toepassing op de bestemmingsplannen in de onderstaande tabel, waarbij de bestemmingen zoals opgenomen in hoofdstuk 2, worden toegevoegd aan het betreffende bestemmingsplan.

Plannaam	Plantype	Identificatienummer	Vaststelling
Buitengebied			
Buitengebied	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpbuitengebied-001V	16-05-2013
Clinge			
Clinge (wijzigingsbevoegd-heden)	Bestemmingsplan	-	23-09-2004
Clinge	Beheersverordening	NL.IMRO.0677.bvclinge-000V	14-07-2015
's Gravenstraat 49 Clinge	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.Bpsgravenstr49-007c	16-12-2010
Vermeerplein – Clinge	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpclingevermeerpl-oooV	22-11-2011
Beukelzstraat 23, Clinge	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.ClgBeukelzstr23-001V	16-04-2015
Graauw-Paal			
Graauw-Paal	Beheersverordening	NL.IMRO.0677.bvgraauwpaal-000V	18-02-2016
Woning Meloweg 2a Graauw	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpGraauwMeloweg-va01	28-06-2012
Heikant			
Heikant	Bestemmingsplan	-	29-05-2008
Heikant 1H	Bestemmingsplan	-	10-06-2010
Heikant – Julianastraat	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpheikantjulstr66-oooV	10-11-2011
Julianastraat 107A,109 en 113 te Heikant	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpHktJulianastraat-va01	29-03-2012
Julianastraat 32-34	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpheikjulstr3234-000V	18-12-2014
Julianastraat 88-90, Heikant	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpheikjulstr8890-001V	18-02-2016
Hengstdijk			
Hengstdijk	Bestemmingsplan	-	22-04-2010
Uitbreiding recreatiecentrum De Vogel	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.BpdeVogel-001V	19-09-2013
Voormalige school Hengstdijk	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bphengstdijkschool-001V	12-12-2013
Hulst			
Binnenstad Hulst	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpbinnenstad-001V	08-11-2012
Binnenstad, 1 ^e herziening	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpbinnenstad1H-va01	27-02-2014
Binnenstad, 2 ^e herziening	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpbinnenstad2eherz-002v	25-09-2014
Houtmarkt	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpHulstHoutmarkt-001V	21-03-2013
Hulst-Zuid	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bphulstzuid-001V	16-05-2013
Hulst Noord	Bestemmingsplan	-	20-09-2008
Hoek Zoutestraat-IJzerenhan	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpHulIJzerenhand-vg01	28-06-2012

dstraat			
Hulst Noord, Herziening Europaplein 9	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.BP80498-001V	01-10-2015
Hulst Zuid, Herziening Grote Kreekweg	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.HlStGrKreekweg-001V	14-07-2015
Steensedijk 71-75 te Hulst	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.hulsteensedk7175-000V	09-06-2016
De Statie	Bestemmingsplan	-	18-12-2008
De Statie, herziening Life Style Village	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.BPdeStatie-vg01	19-09-2013
Spoorweg-Hulst	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bphulstspoorweg-000V	14-07-2016
Hogeweg I, II en III	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bphogeweg123-002V	21-03-2013
Hogeweg IV	Bestemmingsplan	-	15-11-2007
Hogeweg V	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bestemmingsplanHWV-001b	23-09-2010
Kapellebrug			
Kapellebrug	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpkapellebrug-001V	07-02-2013
Kapellebrug, Gentsevaart 38a	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpkapgentsevert38a-000V	10-07-2014
Sint Janstraat 6c Kapellebrug	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpkapelstjanstr6c-001V	18-12-2014
Sint Janstraat ong. te Kapellebrug	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpKapelSintJanong-000V	18-02-2016
Sint Janstraat 6b	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpkapelstjanstr6b-000V	09-06-2016
Kloosterzande			
Kloosterzande	Bestemmingsplan	-	14-02-2008
Kloosterzande 1 ^e herziening	Bestemmingsplan	-	22-04-2010
Zoutedijk II	Bestemmingsplan	-	26-06-2008
Kloosterzande Oost	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.HU4014KlZOost-001V	17-02-2011
Groenendijk 7	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpGroenendijk7KL-v001	22-11-2011
De Singel – Kloosterzande	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpkldesingel-001V	01-10-2015
Hoek en Bosch	Bestemmingsplan	-	25-09-2008
Hoek en Bosch 1 ^e herziening	Bestemmingsplan	-	24-09-2009
Lamswaarde			
Lamswaarde	Bestemmingsplan	-	26-06-2008
Achterstraat te Lamswaarde	Bestemmingsplan	-	23-09-2010
Lamswaarde, 1 ^e herziening	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.Lamswaarde1H-001V	27-06-2013
Jac. de Waalstraat 20 Lamswaarde	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bplamswjdwaalstr20-000V	15-05-2012
Nieuw Namen			
Nieuw Namen	Bestemmingsplan	-	05-04-2007
Nieuw Namen 1 ^e herziening	Bestemmingsplan	-	25-09-2008
Nieuw Namen 2 ^e herziening	Bestemmingsplan	-	28-05-2009

Hulsterloostraat 107a	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.BPNNHulsterloo107a-001V	09-06-2011
Ossenisse			
Ossenisse	Bestemmingsplan	-	26-06-2008
Sint Jansteen			
Sint Jansteen	Bestemmingsplan	-	22-04-2010
Oversprong II	Bestemmingsplan	-	20-11-2008
Oversprong 2	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpstjanoversprong2-000V	18-12-2014
Herontwikkeling locatie Rabobank Sint-Jansteen	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpSjvhovestr8-001V	06-11-2011
Sint Janshof te Sint Jansteen	Bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpstjanstjanshof-001V	26-11-2013
Terhole			
Terhole	Bestemmingsplan	-	22-04-2010
Vogelwaarde			
Vogelwaarde	Bestemmingsplan	-	26-06-2008
Walsoorden			
Walsoorden	Bestemmingsplan	-	08-07-2010
Perkpolder	Bestemmingsplan	-	20-11-2008
Perkpolder, 1 ^e herziening	bestemmingsplan	NL.IMRO.0677.bpperkpolder1h-001V	25-09-2014

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Waarde - Aardkunde 1

3.1 Bestemmingsomschrijving

3.1.1 Algemeen

De voor 'Waarde - Aardkunde 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de landschappelijke en aardkundige waarden van de gronden.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Bouwwerken ten behoeve van deze bestemming

- a. Op de in artikel 3.1 bedoelde gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van deze dubbelbestemming worden gebouwd;
- b. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen, zijnde bedraagt maximaal 3,50 meter.

3.2.2 Andere gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van andere voor deze gronden geldende bestemming(en)

- a. ten behoeve van andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag worden gebouwd, tenzij de grond- of graafwerkzaamheden dieper gaan dan het maaiveld;
- b. het bepaalde onder artikel 3.2.2 sub a is niet van toepassing indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

3.3 Afwijken van de bouwregels

3.3.1 Algemene afwijking

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd via een omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1, sub c juncto artikel 2.12, lid 1, sub a, sub 1 Wabo af te wijken van het bepaalde onder artikel 3.2.2 sub a ten behoeve van het bouwen in een plangebied, indien de aanvrager van de vergunning artikel 2.1, lid 1 sub a Wabo een rapport heeft overgelegd, waarin wordt aangetoond dat op de betrokken locatie geen aardkundige waarden aanwezig zijn of dat de aardkundige waarden van het terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate worden veiliggesteld.

3.3.2 Voorwaarden

Indien uit het onder artikel 3.3.1 genoemde rapport blijkt dat de aardkundige waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de vergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor aardkundige waarden kunnen worden behouden;

- b. de verplichting tot het doen van aardkundig onderzoek;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot verstoring van de aardkundige waarden, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van aardkunde die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

3.3.3 *Advies*

Bij het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 3.3.1, vragen burgemeester en wethouders aan de erfgoed- of geologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in dat lid. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

3.4 **Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden**

3.4.1 *Omgevingsvergunningsvereiste*

Het is verboden op of in deze gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1 sub b Wabo) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe ook wordt gerekend afgraven, woelen, mengen, diep ploegen, egaliseren, ontginnen en aanleggen van drainage;
- b. het ophogen van het maaiveld waartoe wordt gerekend het aanleggen van tijdelijke gronddepots;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen en dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- d. het aanleggen, verbreden of verharderen van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op één of andere wijze indrijven van voorwerpen in de grond;
- f. het verlagen van het waterpeil, voor zover dit geen bevoegdheid van het waterschap betreft;
- g. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard;
- h. het aanleggen van ondergrondse kabels en leidingen en het aanbrengen van daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

3.4.2 *Uitzonderingsregel*

Het in artikel 3.4.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
- c. ten dienste van aardkundig onderzoek worden uitgevoerd.

3.4.3 *Voorwaarden*

- a. De omgevingsvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in artikel 3.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van aardkundige waarden;
- b. Voor zover de in artikel 3.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van aardkundige waarden, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende regels worden verbonden:
 - 1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor aardkundige resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - 2. de verplichting tot het doen van geologisch onderzoek, of;
 - 3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van aardkunde die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning

te stellen kwalificaties.

- c. De vergunning kan alleen worden verleend nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de aardkundige waarde van het terrein, dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

3.4.4 Advies

Alvorens de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen, vragen burgemeester en wethouders aan de erfgoed- of geologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in artikel 3.4.3. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

3.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door de bestemming 'Waarde - Aardkunde 1', als bedoeld in artikel 3.1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen behoudenswaardige aardkundige waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 4 Waarde - Archeologie 1

4.1 Bestemmingsomschrijving

4.1.1 Algemeen

De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Bouwwerken ten behoeve van deze bestemming

- a. Op de in artikel 3.1 bedoelde gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van deze dubbelbestemming worden gebouwd;
- b. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde bedraagt maximaal 3,50 meter.

4.2.2 Andere gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van andere voor deze gronden geldende bestemming(en)

- a. ten behoeve van andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag worden gebouwd, tenzij de grond-of graafwerkzaamheden dieper gaan dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld en hierbij het te verstoren oppervlak onder de vrijstellingsdiepte groter is dan 50 m² ;
- b. het bepaalde onder artikel 4.2.2 sub a is niet van toepassing indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

4.3 Afwijken van de bouwregels

4.3.1 Algemene afwijking

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd via een omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1, sub c juncto artikel 2.12, lid 1, sub a, sub 1 Wabo af te wijken van het bepaalde onder artikel 4.2.2 sub a ten behoeve van het bouwen in een plangebied met een te verstoren oppervlak groter dan 50 m² onder de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld, indien de aanvrager van de vergunning artikel 2.1, lid 1 sub a Wabo een archeologisch rapport heeft overgelegd, waarin wordt aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn of dat de archeologische waarden van het terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate worden veiliggesteld.

4.3.2 Voorwaarden

Indien uit het onder artikel 4.3.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de vergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

4.3.3 *Advies*

Bij het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.3.1, vragen burgemeester en wethouders aan de archeologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in dat lid. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de archeologisch deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

4.4 **Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden**

4.4.1 *Omgevingsvergunningsvereiste*

Het is verboden op of in deze gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1 sub b Wabo) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het uitvoeren van groundbewerkingen op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld, waartoe ook wordt gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen en aanleggen van drainage door kettingtechniek;
- b. het ophogen van de bodem met meer dan 2,00 meter waartoe wordt gerekend het aanleggen van tijdelijke gronddepots;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen en dempen van sloten, vijvers en andere wateren op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- d. het aanleggen, verbreden of verharderen van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de diepte van de aan te brengen verharding meer dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld bedraagt;
- e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op één of andere wijze indrijven van voorwerpen in de grond op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- f. het verlagen van het waterpeil, voor zover dit geen bevoegdheid van het waterschap betreft;
- g. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- h. het aanleggen van ondergrondse kabels en leidingen en het aanbrengen van daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld.

4.4.2 *Uitzonderingsregel*

Het in artikel 4.4.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a. een te verstoren oppervlak van het plangebied beslaan van ten hoogste 50 m², of een verstorend oppervlak onder de vrijstellingsdiepte hebben van minder dan 50 m²;
- b. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- c. betreffen het aanbrengen van drainage middels sleufloze technieken;
- d. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
- e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

4.4.3 *Voorwaarden*

- a. De omgevingsvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in artikel 4.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologische waarden;
- b. Voor zover de in artikel 4.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologische waarden, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende regels worden verbonden:
 1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 2. de verplichting tot het doen van opgravingen, of;

3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning kan alleen worden verleend nadat de aanvrager een archeologisch rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein, dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

4.4.4 *Advies*

Alvorens de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen, vragen burgemeester en wethouders aan de archeologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in artikel 4.4.3. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de archeologisch deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

4.5 **Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk**

4.5.1 *Omgevingsvergunningsvereiste*

Het is verboden bouwwerken die zich op gronden met deze dubbelbestemming bevinden zonder, of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1, sub g Wabo) te slopen.

4.5.2 *Uitzonderingsregel*

Het verbod als bedoeld in artikel 4.5.1 is niet van toepassing indien de sloopwerkzaamheden:

- a. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarbij het bepaalde in artikel 4.2.2 sub b in acht is genomen;
- b. een te verstoren oppervlak van het plangebied beslaan van ten hoogste 50 m², of een verstorend oppervlak onder de vrijstellingsdiepte hebben van minder dan 50 m² ;
- c. reeds vergund zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan.

4.5.3 *Voorwaarden*

In het belang van de archeologische monumentenzorg kunnen burgemeester en wethouders regels verbinden aan een omgevingsvergunning voor het slopen op of in gronden op de verbeelding en aangeduid met 'Waarde - Archeologie 1'.

4.5.4 *Te verbinden regel*

Aan de omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.5.1, kunnen burgemeester en wethouders de regel verbinden dat de sloopwerken vanaf het maaiveld en dieper worden begeleid door een gekwalificeerd deskundige, indien de latere verstoringsoppervlakte groter is dan 50 m² of het latere verstorend oppervlak onder de vrijstellingsdiepte groter is dan 50 m².

4.5.5 *Melding vondsten van zeer hoge waarde*

Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken volgens de KNA behoudenswaardige vondsten worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende regels kunnen verbinden aan de omgevingsvergunning tot sloop.

4.6 **Wijzigingsbevoegdheid**

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door de bestemming 'Waarde - Archeologie 1', als bedoeld in artikel 4.1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen behoudenswaardige archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 5 Waarde - Archeologie 2

5.1 Bestemmingsomschrijving

5.1.1 Algemeen

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Bouwwerken ten behoeve van deze bestemming

- a. Op de in artikel 5.1 bedoelde gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van deze dubbelbestemming worden gebouwd;
- b. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde bedraagt maximaal 3,50 meter.

5.2.2 Andere gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van andere voor deze gronden geldende bestemming(en)

- a. ten behoeve van andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag worden gebouwd, tenzij de grond-of graafwerkzaamheden dieper gaan dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld en hierbij het te verstoren oppervlak onder de vrijstellingsdiepte groter is dan 500 m² ;
- b. het bepaalde onder artikel 5.2.2 sub a is niet van toepassing indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

5.3 Afwijken van de bouwregels

5.3.1 Algemene afwijking

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd via een omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1, sub c juncto artikel 2.12, lid 1, sub a, sub 1 Wabo af te wijken van het bepaalde onder artikel 5.2.2 sub a ten behoeve van het bouwen in een plangebied met een te verstoren oppervlak groter dan 500 m² onder de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld, indien de aanvrager van de vergunning artikel 2.1, lid 1 sub a Wabo een archeologisch rapport heeft overgelegd, waarin wordt aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn of dat de archeologische waarden van het terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate worden veiliggesteld.

5.3.2 Voorwaarden

Indien uit het onder artikel 5.3.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de vergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

5.3.3 Advies

Bij het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.3.1, vragen burgemeester en wethouders aan de archeologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in dat lid. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de archeologisch deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

5.4.1 Omgevingsvergunningsvereiste

Het is verboden op of in deze gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1 sub b Wabo) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld, waartoe ook wordt gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen en aanleggen van drainage door kettingtechniek;
- b. het ophogen van de bodem met meer dan 2,00 meter waartoe wordt gerekend het aanleggen van tijdelijke gronddepots;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen en dempen van sloten, vijvers en andere wateren op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- d. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de diepte van de aan te brengen verharding meer dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld bedraagt;
- e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op één of andere wijze indrijven van voorwerpen in de grond op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- f. het verlagen van het waterpeil, voor zover dit geen bevoegdheid van het waterschap betreft;
- g. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- h. het aanleggen van ondergrondse kabels en leidingen en het aanbrengen van daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld.

5.4.2 Uitzonderingsregel

Het in artikel 5.4.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a. een te verstoren oppervlak van het plangebied beslaan van ten hoogste 500 m², of een verstorend oppervlak onder de vrijstellingsdiepte hebben van minder dan 500 m²;
- b. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- c. betreffen het aanbrengen van drainage middels sleufloze technieken;
- d. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
- e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

5.4.3 Voorwaarden

- a. De omgevingsvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in artikel 5.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologische waarden;
- b. Voor zover de in artikel 5.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologische waarden, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende regels worden verbonden:
 - 1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - 2. de verplichting tot het doen van opgravingen, of;
 - 3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning kan alleen worden verleend nadat de aanvrager een archeologisch rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein, dat blijkt de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

5.4.4 Advies

Alvorens de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen, vragen burgemeester en wethouders aan de archeologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in artikel 5.4.3. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de archeologisch deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

5.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door de bestemming 'Waarde - Archeologie 2', als bedoeld in artikel 5.1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen behoudenswaardige archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 6 Waarde - Archeologie 3

6.1 Bestemmingsomschrijving

6.1.1 Algemeen

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Bouwwerken ten behoeve van deze bestemming

- a. Op de in artikel 6.1 bedoelde gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van deze dubbelbestemming worden gebouwd;
- b. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde bedraagt maximaal 3,50 meter.

6.2.2 Andere gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van andere voor deze gronden geldende bestemming(en)

- a. ten behoeve van andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag worden gebouwd, tenzij de grond-of graafwerkzaamheden dieper gaan dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld en hierbij het te verstoren oppervlak onder de vrijstellingsdiepte groter is dan 1000 m² ;
- b. het bepaalde onder artikel 6.2.2 sub a is niet van toepassing indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

6.3 Afwijken van de bouwregels

6.3.1 Algemene afwijking

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd via een omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1, sub c juncto artikel 2.12, lid 1, sub a, sub 1 Wabo af te wijken van het bepaalde onder artikel 6.2.2 sub a ten behoeve van het bouwen in een plangebied met een te verstoren oppervlak groter dan 1000 m² onder de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld, indien de aanvrager van de vergunning artikel 2.1, lid 1 sub a Wabo een archeologisch rapport heeft overgelegd, waarin wordt aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn of dat de archeologische waarden van het terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate worden veiliggesteld.

6.3.2 Voorwaarden

Indien uit het onder artikel 6.3.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de vergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

6.3.3 Advies

Bij het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 6.3.1, vragen burgemeester en wethouders aan de archeologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in dat lid. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de archeologisch deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

6.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.4.1 Omgevingsvergunningsvereiste

Het is verboden op of in deze gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning artikel 2.1, lid 1 sub b Wabo) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld, waartoe ook wordt gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen en aanleggen van drainage door kettingstechniek;
- b. het ophogen van de bodem met meer dan 2,00 meter waartoe wordt gerekend het aanleggen van tijdelijke gronddepots;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen en dempen van sloten, vijvers en andere wateren op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- d. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de diepte van de aan te brengen verharding meer dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld bedraagt;
- e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op één of andere wijze indrijven van voorwerpen in de grond op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- f. het verlagen van het waterpeil, voor zover dit geen bevoegdheid van het waterschap betreft;
- g. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld;
- h. het aanleggen van ondergrondse kabels en leidingen en het aanbrengen van daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur op een grotere diepte dan de vrijstellingsdiepte beneden het maaiveld.

6.4.2 Uitzonderingsregel

Het in artikel 6.4.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a. een te verstoren oppervlak van het plangebied beslaan van ten hoogste 1000 m², of een verstorend oppervlak onder de vrijstellingsdiepte hebben van minder dan 1000 m²;
- b. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- c. betreffen het aanbrengen van drainage middels sleufloze technieken;
- d. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
- e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

6.4.3 Voorwaarden

- a. De omgevingsvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in artikel 6.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologische waarden;
- b. Voor zover de in artikel 6.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologische waarden, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende regels worden verbonden:
 1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 2. de verplichting tot het doen van opgravingen, of;
 3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning kan alleen worden verleend nadat de aanvrager een archeologisch rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein, dat blijkt de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

6.4.4 Advies

Alvorens de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen, vragen burgemeester en wethouders aan de archeologisch deskundige om advies omtrent het criterium als bedoeld in artikel 6.4.3. Bij een negatief advies verzoeken burgemeester en wethouders de archeologisch deskundige de verder te nemen stappen aan te geven.

6.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door de bestemming 'Waarde - Archeologie 3', als bedoeld in artikel 6.1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen behoudenswaardige archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 7 Wijzigingbevoegdheid vrijstellingenkaart

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om de in bijlage 1 opgenomen vrijstellingenkaart te wijzigen indien nieuwe archeologische inzichten daartoe aanleiding geven.

Artikel 8 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 9 Overgangsrecht

9.1 Overgangsrecht bouwwerken

- a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
 - 1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 - 2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.
- b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in sublid a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sublid a met maximaal 10%.
- c. Sublid a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

9.2 Overgangsrecht gebruik

- a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
- b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in sublid a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
- c. Indien het gebruik, bedoeld in sublid a, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
- d. Sublid a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 10 Slotregel

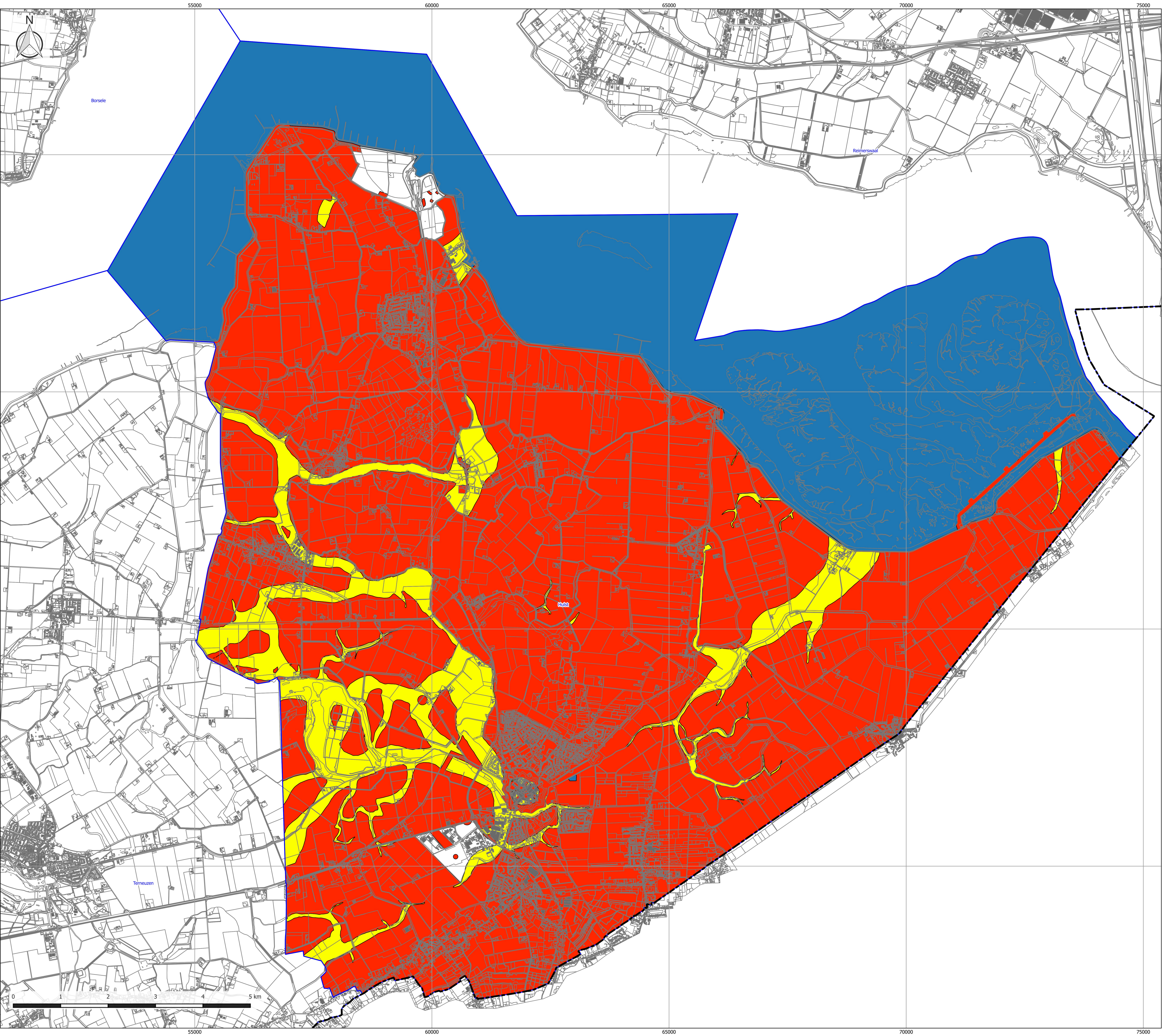
Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het Bestemmingsplan archeologische en aardkundige waarden van de gemeente Hulst .

Behorend bij het besluit van 8 juni 2017.

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Vrijstellingenkaart

Archeologische Vrijstellingenkaart in de diepte op landbodem

Project:
15004-002

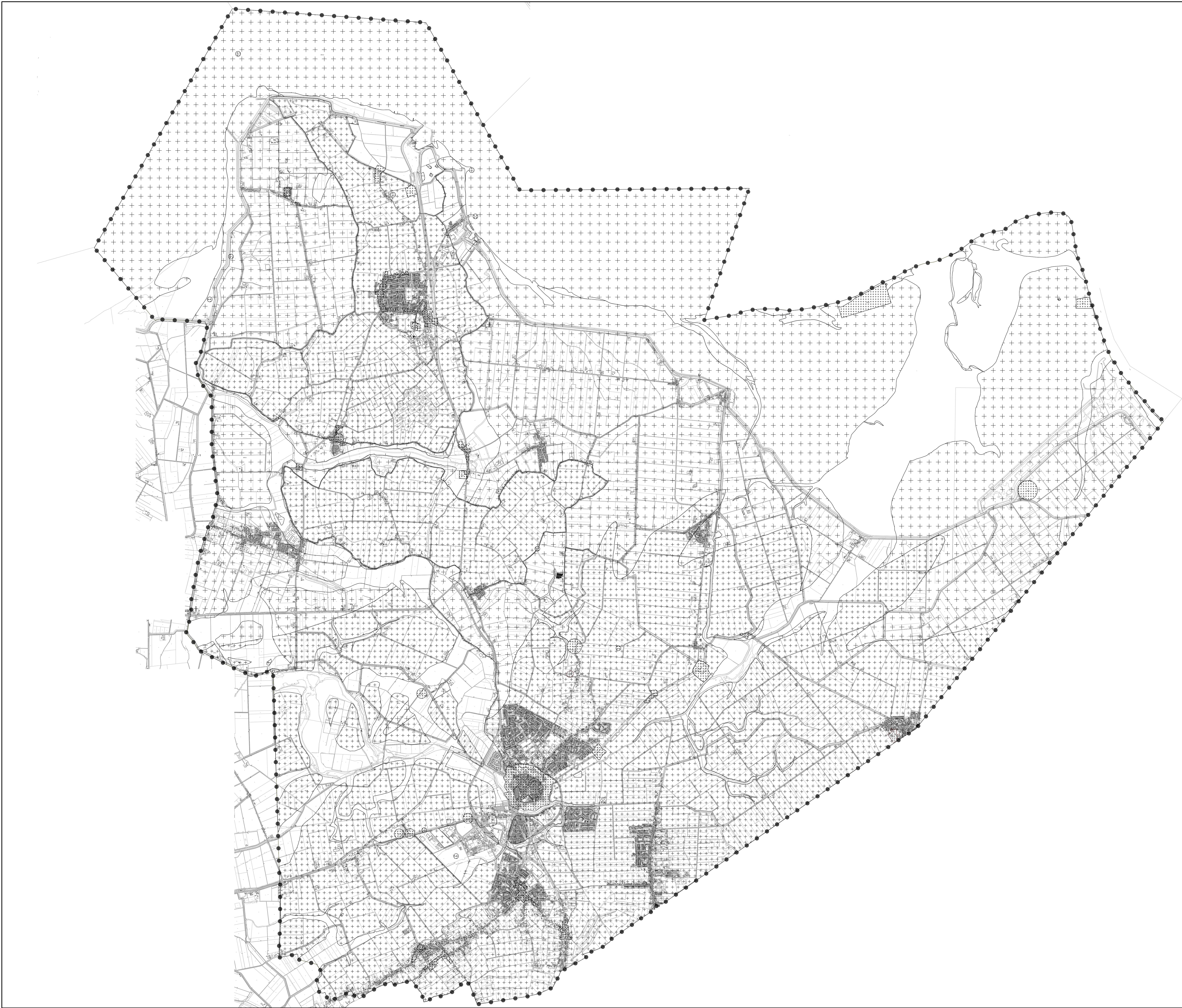
Gemeente:
Hulst

Versie:
22-07-2016

Legenda

- Gemeentegrenzen
- Landsgrens
- Niet vrijgesteld
- Vrijgesteld door selectiebesluit na onderzoek
- Vrijgesteld tot 40 cm
- Vrijgesteld

Verbeelding

- Plangebied**
Bestemmingsplan Archeologische en Aardkundige waarden
- Dubbelbestemmingen**
- Waarde - Aardkunde 1
 - Waarde - Archeologie 1
 - Waarde - Archeologie 2
 - Waarde - Archeologie 3

Gemeente Hulst
Archeologischce en aardkundige waarden

Bestemmingsplan

project	0677.151587.00	vastgesteld	08-06-2017
formaat	A0	ontwerp	09-03-2017
schaal	1:25.000	voorontwerp	-
kaart	I/O Pronger	concept	-
getekend	NL.IMRO.0677.gpArcheologie-001V		
idn			

Rho
ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

w www.rho.nl
e info@rho.nl

Eindnoten

1. Dit werd voorgelegd aan de Provincie Zeeland, afdeling Erfgoed, en akkoord bevonden.
2. Dit betreft ook de vindplaatsen van gewaardeerde scheepswrakken conform Archis.
3. Het jaartal 1532 verwijst naar de jaren 1530-1532 waarin Zeeland geteisterd werd door een groot aantal stormvloeden die een groot deel van het Zeeuwse land onder water zetten. Veel dorpen zijn toen verdronken. Vele voormalige grote geulen in Zeeland zijn toen ontstaan. Om die reden wordt dit jaartal gehanteerd bij de polders die voor of na deze vloeden zijn ontstaan.
4. Deze grens is gebaseerd op een gemiddelde maat van een bouwvoor (omgeploegd land), waardoor alle spoorinformatie in deze bovenste 40 cm verdwenen is en geen directe wetenschappelijke waarde heeft.
5. Het gaat hierbij niet om de gehele bebouwde kom maar om het deel dat op de Archeologische Beleidskaart als oranje zone (Categorie 3) is aangeduid.
6. Demey et al 2006
7. Tot 1 juli 2017
8. Een inventariserend veldonderzoek is een steekproef. Niet elke vondst kan worden opgespoord. Het kan voorkomen dat in vrijgestelde gebieden toch archeologische vondsten in de bodem aanwezig zijn die van belang zijn voor de gemeente Hulst.
9. Hout, Dam & Bokhoven 2008
10. www.geologievannederland.nl